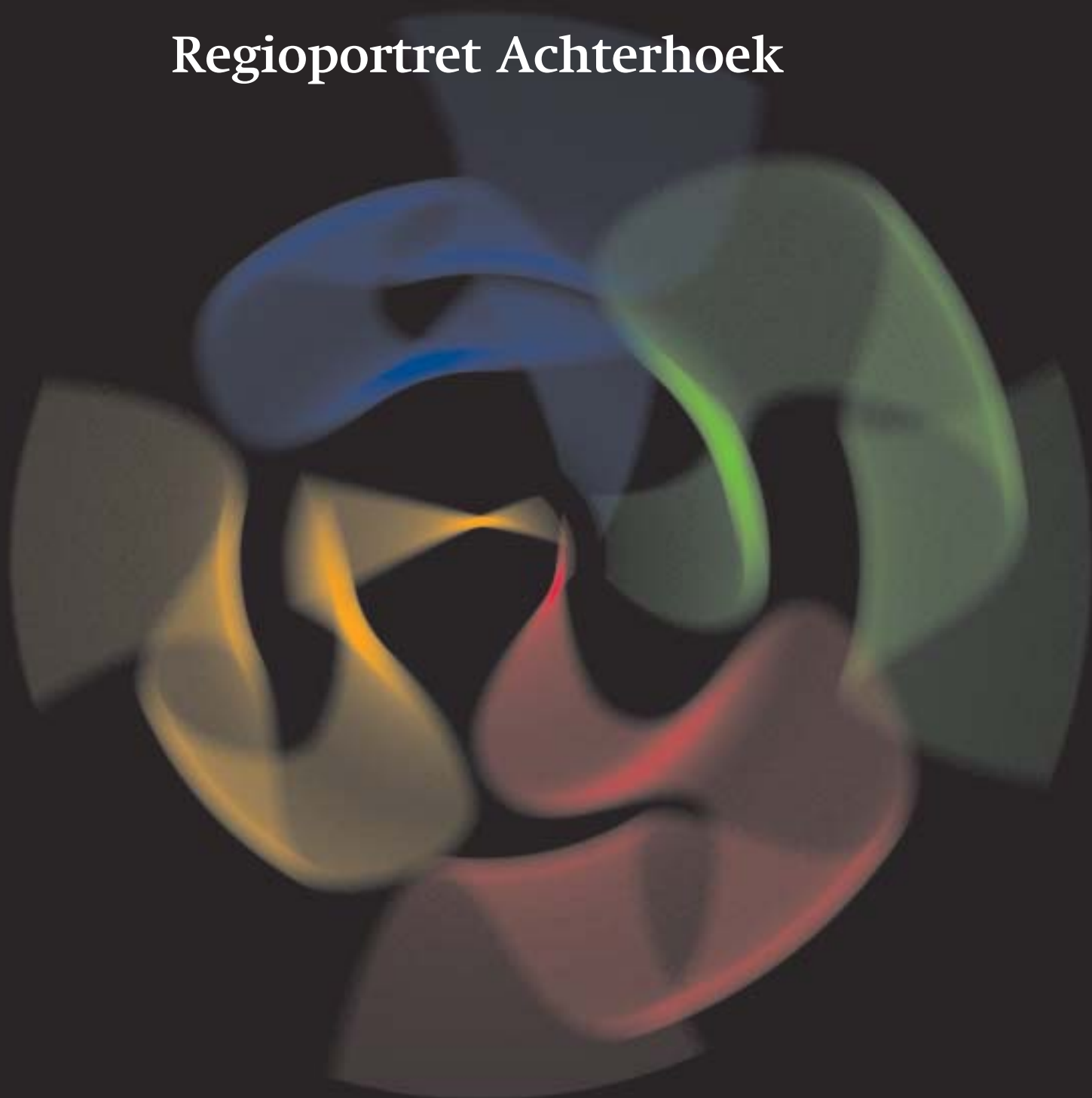

Samenwerking in de beroepskolom

Regioportret Achterhoek

Introductie

Voor u ligt het Regioportret voor de regio Achterhoek. In het Regioportret beschrijven en typeren we de samenwerking op het gebied van de aansluiting in de beroepskolom vmbo-mbo-hbo in deze regio.

Het doel van het Regioportret is tweeledig:

- Het portret is bedoeld voor de partijen in de regio zelf om hen te informeren over de stand van zaken in de regio en om hen mogelijk te wijzen op de sterke en minder sterke punten in de samenwerking. Daarmee kan het Regioportret een nuttig instrument vormen voor de partijen in de regio zelf om hun activiteiten verder vorm te geven.
- Het Regioportret is daarnaast ook een instrument om de ontwikkelingen in een regio zichtbaar te maken voor derden. Het biedt zicht op good practices, nuttige ervaringen en kennis en schetst een beeld van afzonderlijke activiteiten in hun regionale context.

Voor *Het Platform Beroepsonderwijs*, dat de portretten heeft laten maken door het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, is het een instrument om de samenwerking rondom de versterking van de beroepskolom zichtbaar te maken en om zo beter in te kunnen spelen op vragen en ontwikkelingen.

Vooraf aan dit Regioportret werden twee pilots gemaakt in de regio Den Haag en de regio Twente, die nog op de website van *Het Platform Beroepsonderwijs* terug te vinden zijn. Met de ervaringen uit deze twee pilots zijn de eerste twee officiële Regioportretten voor de Regio Noord-Kennemerland en de regio Zuidoost-Brabant gemaakt.

Het ontstaan van dit Regioportret heeft een *interactieve component*, dat wil zeggen: op basis van interviews is een eerste conceptportret opgesteld. Dit concept is voorgelegd aan een aantal contactpersonen in de regio - meestal de personen die ook geïnterviewd zijn - met de vraag of de inhoud van het portret klopt met hun eigen waarneming en analyse en met de vraag of de conclusies en aanbevelingen voor hen van nut kunnen zijn. Met de reacties uit deze *terugkoppeling* is het portret verder verbeterd en aangescherpt. Het Regioportret is een momentopname, maar biedt ook zicht op meer duurzame ontwikkelingen en problemen.

Een woord van dank namens *Het Platform Beroepsonderwijs* gaat naar alle personen die hebben meegewerkt aan het tot stand komen van dit regioportret.

Het Platform Beroepsonderwijs
Johan van der Horst

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt
Ton Eimers

Inhoud

1. Typering van de regio	5
2. Activiteiten en effecten	8
2.1 Aansluitingsthema's en activiteiten	8
2.2 Effecten	11
3. Vmbo-mbo	14
3.1 Activiteiten en effecten	14
3.2 Aandachtspunten	15
3.3 Sterke punten	16
4. Mbo-hbo	17
4.1 Activiteiten en effecten	17
4.2 Aandachtspunten	18
4.3 Sterke punten	18
5. Onderwijs-arbeid	19
5.1 Activiteiten en effecten	19
5.2 Aandachtspunten	20
5.3 Sterke punten	21
6. Samenwerking	23
6.1 Kracht van de netwerken	23
6.2 Samenwerking tussen netwerken	26
Bijlage: Overzicht netwerken	
Korte beschrijving per netwerk	28

1. Typering van de regio

Regioafbakening

De regio Achterhoek bestaat, na de gemeentelijke herindeling per 1 januari 2005, uit acht gemeenten:

- Aalten
- Berkelland
- Bronckhorst
- Doetinchem
- Groenlo
- Montferland
- Oude IJsselstreek
- Winterswijk

De gemeenten werken samen in de Regio Achterhoek, een samenwerkingsverband dat zich onder meer met economische en ruimtelijke ontwikkeling, verkeer en voervoer en zorg en welzijn bezig houdt. In de Achterhoek wonen ruim 300.000 mensen. Doetinchem is met ongeveer 56.000 inwoners de grootste gemeente.

Figuur 1 - Kaart Achterhoek

De Achterhoek is een relatief duidelijk afgebakende regio. Aan de randen is er overlap met naastgelegen regio's (Arnhem/Nijmegen, Stedendriehoek en Twente). De laatste jaren is de aandacht voor grensoverschrijdende samenwerking met Duitse partners sterk toegenomen. Voorheen was er slechts zeer beperkt contact, ook vanwege de gebrekkige vervoersverbindingen over de grens vanuit de Achterhoek. De Regio Achterhoek neemt samen met de Duitse buurregio Kreis Borken deel aan de EUREGIO, een samenwerkingsverband van Duitse en Nederlandse gemeenten op het gebied van onder meer economie en onderwijs. Ook in het beroepsonderwijs nemen de contacten met Duitse partners toe en de verwachting is dat in de komende jaren het belang van samenwerking over de grens zal toenemen. Onder meer in de metaalsector is er bijvoorbeeld samenwerking tussen scholen in de Achterhoek en het Berufskolleg Bocholt-West in Bocholt.

De regioafbakening wordt door partijen zelf niet als problematisch ervaren. Wel is het zo dat verschillende delen van de regio een ander oriëntatiepunt hebben als het gaat om samenwerking met partijen buiten de Achterhoek. Zo is Doetinchem meer gericht op Arnhem, terwijl de noordelijke gemeenten zich oriënteren op Zutphen of op Twente. Het ROC Graafschap College werkt nauw samen met de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN). Ongeveer de helft van de doorstroom naar het hbo gaat naar de HAN. Met de hbo-instellingen elders, zoals in Deventer (Saxion) is de samenwerking minder goed gestructureerd.

Hoewel de regio als zodanig duidelijk herkend en erkend wordt, is er binnen de regio sprake van sterke subregio's. Gemeenten als Doetinchem en Winterswijk, maar ook bijvoorbeeld Berkelland, hebben in grote mate hun eigen samenwerkingsverbanden. Kleinschaligheid en nabijheid zijn belangrijke kenmerken. Later in het regioportret komt dit punt nader aan de orde.

¹ Gebaseerd op Raming.
Etil, 2004

Sociaal-economische achtergrond¹

De regionale werkgelegenheidsstructuur in de Achterhoek is de laatste jaren weinig veranderd. De nijverheid en de commerciële dienstverlening zijn ongeveer even groot, en bieden gezamenlijk ca. 70 procent van de werkgelegenheid in de Achterhoek. Vergeleken met landelijk cijfers, betekent dit een sterke oververtegenwoordiging van de nijverheid en een ondervertegenwoordiging van de commerciële dienstverlening. Binnen de nijverheid ligt de nadruk vooral op de bouw- en de metalectro-sector. Daarbij gaat het veelal om kleinere (familie-)bedrijven. Grote (industriële) bedrijven ontbreken vrijwel. In de Achterhoek is daarnaast de landbouw sterker vertegenwoordigd dan in Nederland als geheel. In de lijst van tien grootste werkgevers in de regio domineren de ziekenhuizen (in Doetinchem en Winterswijk) en instellingen voor zorg en welzijn.

De conjunctuurdaling van de afgelopen jaren is op een vergelijkbare manier als elders ook in de Achterhoek voelbaar geweest, waarbij vooral de werkgelegenheid in de nijverheid is gedaald. Tekorten in de personeelsvoorziening doen zich vooral voor in technische beroepen.

De Achterhoek kent een hoge arbeidsparticipatie. Er zijn relatief weinig hoog opgeleiden en meer personen met een middelbare opleiding. Dat arbeidsaanbod sluit evenwel goed aan bij de structuur van de werkgelegenheid. De werkloosheid, ook onder jongeren, ligt onder het landelijke en provinciale gemiddelde.

Op termijn tekent zich een bedreiging af van de relatief stabiele arbeidsmarkt. De trends van 'vergrijzing' en 'ontgroening' van de arbeidsmarkt zijn sterker dan elders in de provincie. Sommige betrokkenen relativiseren het belang van de ontgroening door er op te wijzen dat vooral jongeren met een hogere opleiding de regio verlaten. Voor jonge mensen met een opleiding op middelbaar niveau zou de 'vlucht' veel minder gelden.

Onderwijsinfrastructuur

De Achterhoek heeft achttien scholen voor voortgezet onderwijs, waarvan:

- drie scholen voor (voorheen) speciaal onderwijs (twee scholen voor praktijkonderwijs),
- zes brede scholengemeenschappen (met nog twee nevenvestigingen) met vmbo, havo en vwo,
- twee smalle scholengemeenschappen met alleen vmbo-t, havo en vwo,
- een school met alleen havo en vwo,
- vier scholen met alleen vmbo, waarvan een groenschool (AOC Oost).

Er zijn in het totaal dus tien scholen met vmbo (plus twee met alleen vmbo-t), waarvan vier categorale vmbo's. In Doetinchem bevinden zich zes van de achttien scholen voor voortgezet onderwijs.

ROC Graafschap College en AOC Oost zijn de aanbieders van middelbaar beroepsonderwijs. Het Graafschap College heeft ongeveer 8.000 deelnemers kent de sectoren Techniek & Informatica, Economie & Dienstverlening, Zorg & Welzijn en Educatie & Scholing. De vestigingen van het Graafschap College bevinden zich hoofdzakelijk in Doetinchem. Als enige ROC in de regio speelt het Graafschap College in veel van de hier beschreven netwerken een grote, en vaak een voortrekkersrol. AOC Oost heeft 4500 leerlingen (vmbo) en 4000 cursisten en scholen in Almelo, Borculo, Doetinchem, Enschede en Twello. AOC Oost een vmbo- en een mbo-vestiging in Doetinchem.

De Inselinge Hogeschool Educatieve Faculteit verzorgt een Pabo-opleiding in Doetinchem. Verder heeft de Achterhoek geen hoger beroepsonderwijs binnen de regiogrenzen.

Overzicht netwerken

Het regioportret richt zich op samenwerking in de beroepskolom. Voor het portret zijn de belangrijkste netwerken of samenwerkingsverbanden in de regio in kaart gebracht. Het betreft zowel sectoroverstijgende

netwerken, die zich niet specifiek op één opleiding of branche richten, als branchespecifieke netwerken. In het portret zijn, zonder aanspraak op volledigheid, de belangrijkste netwerken in de regio opgenomen. In het totaal zijn twaalf netwerken in het onderzoek betrokken, daarvan bestaan een aantal uit verschillende sub-netwerken. De netwerken zijn in het portret ingedeeld in drie categorieën:

Netwerken samenwerking vmbo-mbo, die zich richten primair op de aansluiting vmbo-mbo:

- Profijt. Verbetering samenwerking vmbo-mbo. Samenwerking tussen bijna alle vmbo-scholen in de regio, ROC Graafschap College en AOC-Oost.

Netwerken samenwerking mbo-hbo, die zich primair richten op de aansluiting mbo-hbo:

- R₄H. Ontwikkeling geïntegreerde, longitudinale leerwegen mbo-hbo. Samenwerking van de Hogeschool Arnhem Nijmegen, ROC Nijmegen, ROC Rijn IJssel, ROC A12 en ROC Graafschap College.

Netwerken onderwijs-arbeid, die zich richten op de aansluiting onderwijs en bedrijven en instellingen:

- Kamer van Koophandel Centraal Gelderland. Betrokken bij verschillende initiatieven in de regio.
- Platform Onderwijs Arbeidsmarkt Achterhoek (POA). Regionaal platform van lokale overheden, sociale partners en onderwijsinstellingen.
- Convenanten vmbo-bedrijfsleven: *Edustrie* en *Samenwerking Berkelstreek*. Samenwerking Industriële Kringen en scholen voor versterking techniekonderwijs en aansluiting onderwijs-arbeid.
- *Metaal Impuls* en *Bouw Impuls*. Samenwerking werkgevers en ROC Graafschap College. Werkgevers dragen bij in studiekosten, bieden praktijkervaringplaats en zo mogelijk baan.
- Technocentrum Zuidelijk Gelderland. Betrokken bij verschillende initiatieven in de regio.
- Techniekdagen Achterhoek. Samenwerking overheden, onderwijs en bedrijfsleven. Promotie techniek in basisonderwijs en vmbo.

- Bedrijfstakschool Anton Tijdink. Stichting met 75 aangesloten bedrijven beheert school. Leerlingen komen in dienst van bedrijven en gaan voor een deel naar de school. Bedrijven geven baangarantie.
- Opleidingsbedrijven Bouw. Drie samenwerkingsverbanden met opleidingsbedrijven voor de bouw (Doetinchem, Berkelstreek en Oost-Gelderland).
- Kontakt Bedrijfsleven Technisch Onderwijs (KBTO). Het KBTO is een stichting waarin het Christelijk College Schaersvoorde en meer dan 90 bedrijven samenwerken voor de versterking en promotie van het technisch onderwijs.
- Netwerk onderwijs-arbeid gemeente Winterswijk. Netwerk van contacten en samenwerking vanuit gemeente met bedrijven en onderwijsinstellingen.

In de bijlage is per netwerk een beschrijving opgenomen. Acht van de twaalf genoemde netwerken hebben meegewerkt aan een enquête over hun activiteiten, resultaten en samenwerking. In interviews en een regionale discussiebijeenkomst is aanvullende informatie verzameld. Het Regioportret geeft een beeld van de situatie najaar 2004.

2. Activiteiten en effecten

2.1 Aansluitingsthema's en activiteiten

De overgangen van vmbo naar mbo, van mbo naar hbo en van het onderwijs naar de arbeidsmarkt zijn potentiële risicomomenten in de loopbaan van jonge mensen. Het grootste deel van het voortijdig schoolverlaten ontstaat tijdens of direct na de overgang vmbo-mbo. Versterking van de beroepskolom beoogt de uitval terug te dringen en de overgangen te verbeteren. We onderscheiden in het regioportret vier belangrijke aansluitingsthema's, elk onderverdeeld naar verschillende soorten activiteiten. De vier thema's zijn de informatie rondom de overgang, de afstemming op het gebied van onderwijs en zorg, gemeenschappelijke activiteiten en rendement.

Informatie rondom de overgang

- a. Studiekeuze en intake
Voorlichting en keuzebegeleiding in het vmbo en mbo, als voorbereiding op de overgang van het vervolgonderwijs. Bijdragen door vervolgopleidingen en bedrijven in de voorlichting. Aan de kant van het vervolgonderwijs (mbo, hbo) een goede intake (assessment, EVC, overbruggingstrajecten) om eventuele verkeerde keuzes te corrigeren.
Het thema voorlichting speelt ook een belangrijke rol bij de bevordering van de instroom in de beroepsopleidingen of bij de keuze voor een bepaalde richting binnen het beroepsonderwijs.
- b. Overdracht informatie vmbo-mbo-hbo
Overdracht van persoonsgebonden informatie, bijvoorbeeld in de vorm van een portfolio.
Overdracht in de vormen van schriftelijke of persoonlijk contact tussen docenten, mentoren, decanen, begeleiders van de scholen.
- c. Monitoring overgang vmbo-mbo-hbo
Het op individueel niveau volgen van leerlingen die de overgang naar het vervolgonderwijs maken met als doel om te bewaken of iedereen terecht komt en niet tussentijds afhaakt. Met name van belang bij de overgang vmbo-mbo in het kader van leerplicht en RMC.

- d. Terugkoppeling van informatie
Terugkoppeling van informatie over leerlingen vanuit het mbo naar het vmbo, of vanuit het hbo naar het mbo. Op het niveau van individuele leerlingen, al of niet met persoonsgebonden gegevens. Doel is om de loopbaan van jongeren te kunnen volgen nadat zij de school hebben verlaten en doel is om de geaggregeerde gegevens te kunnen benutten als signaal voor de effectiviteit van de opleiding en de aansluiting met het vervolgonderwijs.

Afstemming op het gebied van onderwijs en zorg

- e. Programmatische aansluiting
Afstemming tussen vmbo-mbo en mbo-hbo op opleidingsniveau over de inhoudelijke aansluiting tussen de onderwijsprogramma's, voorkomen dat stof tweemaal behandeld wordt of dat er gaten vallen.
- f. Pedagogisch-didactische afstemming
De manieren van lesgeven en leren in het vmbo, mbo en hbo worden op elkaar afgestemd, gezamenlijke vernieuwingsprojecten (bijv. competentiegericht leren).
- g. Doorlopende zorglijnen
De zorgstructuur (leerlingbegeleiding, mentoring, remedial teaching, NT-2, speciale trajecten en opvang) van vmbo en mbo wordt op elkaar afgestemd.
Begeleiding en coaching in mbo en hbo worden afgestemd.

Gemeenschappelijke activiteiten

- h. Gemeenschappelijk gebruik van faciliteiten
Het delen van praktijklokalen of simulatievoorzieningen, gezamenlijke werving leerlingen, gastdocenten, gezamenlijke huisvesting.
- i. Gemeenschappelijke activiteiten rondom stages
Gecoördineerde werving stageplaatsen, uitwisseling stageplaatsen, gemeenschappelijk stagebureau, gemeenschappelijk begeleidingsmodel.
- j. Gemeenschappelijke opleidingstrajecten
Het gezamenlijk verzorgen van geïntegreerde, hybride opleidingen.

Rendement

k. Uitvalonderzoek

Interne rendement: onderzoek naar oorzaken, omvang en vormen van uitval (studestaken, voortijdig schoolverlaten). Periodiek of incidenteel onderzoek, of permanente monitoring (leerling/studentvolgsysteem).

l. Regionaal overleg onderwijs-arbeid

Externe rendement: overleg, al of niet per sector/branche, over de relatie onderwijs-arbeid in netwerken met bedrijfsleven, beroepsonderwijs en eventueel derden (provincie, gemeenten).

In figuur 2 is voor elk van de netwerken aangegeven welke soort activiteiten worden uitgevoerd. De activiteiten zijn geordend per aansluitingsthema en per categorie netwerk (vmbo, mbo, hbo, bedrijven).

De betekenis van de inkleuring is als volgt:

- (cijfercode 0) geen activiteiten
- (cijfercode 1) beperkte activiteiten
- (cijfercode 2) uitgebreide activiteiten

Figuur 2 - Overzicht activiteiten per netwerk

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
Profijt (vmbo-mbo)	2	2	2	0	2	1	2	0	0	1	1	1
R4H (mbo-hbo)	1	1	1	1	2	2	2	0	0	2	1	0
Platform Onderwijs Arbeidsmarkt	1	2	1	0	0	0	1	1	2	2	2	2
Edustrie: vmbo-bedrijven	0	2	1	0	1	0	0	1	2	1	1	2
Metaal Impuls / Bouw Impuls	2	1	1	0	0	0	0	0	2	2	1	2
Bedrijfstakschool Anton Tijdink	2	2	1	1	1	0	0	2	2	2	1	1
KBTO	0	2	0	0	0	0	0	1	2	1	0	1
Netwerk ond-arb. Winsterwijk	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	2	2

Verklaring:

Informatie rondom de overgang

- a. Studiekeuze en intake
- b. Overdracht informatie vmbo-mbo-hbo
- c. Monitoring overgang vmbo-mbo-hbo
- d. Terugkoppeling van informatie

Afstemming op het gebied van onderwijs en zorg

- e. Programmatische aansluiting
- f. Pedagogisch-didactische afstemming
- g. Doorlopende zorglijnen

Gemeenschappelijke activiteiten

- h. Gemeenschappelijk gebruik van faciliteiten
- i. Gemeenschappelijke activiteiten rondom stages
- j. Gemeenschappelijke opleidingstrajecten

Rendement

- k. Uitvalonderzoek
- l. Regionaal overleg onderwijs-arbeid

Van de acht netwerken of samenwerkingsverbanden die besproken worden zijn er twee netwerken zijn typische onderwijsnetwerken, namelijk Profijt (aansluiting vmbo-mbo) en R₄H (aansluiting mbo-hbo). De overige netwerken bevinden zich op het snijvlak van onderwijs en arbeid. Kijken we in figuur 2 naar de vier thema's (informatie rondom de overgang, de afstemming op het gebied van onderwijs en zorg, gemeenschappelijke activiteiten en rendement) dan vallen de volgende zaken op:

- De activiteiten tussen vmbo en mbo richten zich vooral op de informatie rondom de overgang, met uitzondering van het thema 'terugkoppeling van gegevens'. Een tweede accent in de samenwerking tussen vmbo en mbo ligt bij de programmatische afstemming en doorlopende zorglijnen. Relatief minder belangrijk zijn gemeenschappelijke activiteiten rondom stages, faciliteiten of opleidingstrajecten. Dat geldt ook voor de thema's uitval en regionaal overleg onderwijs-arbeid.
- De samenwerking tussen mbo en hbo richt zich met name op de aansluiting tussen de opleidingen, zowel in termen van afstemming als wat betreft het inrichten van gezamenlijke opleidingstrajecten. De nadruk ligt minder op de informatie rondom de overgang en ook hier speelt de relatie onderwijs-arbeid een geringe rol.
- Terwijl in de beide 'onderwijsnetwerken' het thema stages niet in de activiteiten naar voren komt, zijn de netwerken onderwijs-arbeid juist op dat punt gericht. Gemeenschappelijke activiteiten rondom stages is hét belangrijke thema. Andere aandachtsgebieden zijn de informatie-uitwisselingen rondom de overgang en gemeenschappelijke opleidingstrajecten en faciliteiten. De bedrijven zijn met name ook geïnteresseerd in de rendementsvraag (uitval, aansluiting onderwijs-arbeid). Deze netwerken richten zich niet of nauwelijks op het thema van afstemming op programmatisch en pedagogisch-didactisch gebied.

Het valt op dat de 'onderwijsnetwerken' zich specifiek toeleggen op de onderwerpen die als het ware binnen het onderwijs liggen, zoals inhoudelijke, programmatische afstemming en informatieoverdracht. Activiteiten die

betrekking hebben op stages (beroepspraktijkvorming) een aansluiting opleiding-arbeidsmarkt komen in die netwerken niet of nauwelijks voor.

Omgekeerd richten de samenwerkingsverbanden tussen scholen en bedrijven zich juist op de stages, op voorlichting en promotie en op gezamenlijke faciliteiten en opleidingsactiviteiten.

Hoewel het aantal samenwerkingsverbanden tussen onderwijs en bedrijven er op wijst dat er veel overleg en afstemming plaats vindt, lijkt de samenwerking zich te beperken tot de 'traditionele' thema's zoals stages, promotie techniek en gebruik van faciliteiten. Als het gaat over de vorm en inhoud van het onderwijs (vgl. punten e-g in figuur 2), dan is de betrokkenheid van het bedrijfsleven in de activiteiten zeer beperkt. Toch wijst die beperkte betrokkenheid niet op een gebrek aan ideeën of opvattingen bij bedrijven over de vorm en inhoud van het onderwijs. Het bestaan van de drie opleidingsbedrijven in de bouw, Metaal Impuls en Bouw Impuls en de bedrijfstakschool Anton Tijdink lijkt er eerder op te wijzen dat de bedrijven kiezen voor 'eigen' oplossingen.

Het is duidelijk dat de gegroeide verhoudingen in de regio deels sterke en deels zwakke kanten hebben. De grote deelname van bedrijven aan de samenwerkingsverbanden en hun actieve inbreng in het onderwijs is een groot goed, waarnaar in andere regio's met enige jaloezie gekeken zal worden. Anderzijds lijkt het een tekortkoming wanneer de betrokkenheid van bedrijven zich niet ook richt op de vorm en inhoud van het reguliere onderwijs. Juist met de huidige veranderingen in het beroepsonderwijs (nieuwe kwalificatiestructuur, competentiegericht leren, discussie over sectoren/ domeinen) lijkt de inbreng van bedrijven ook op dat punt van cruciaal belang.

In de navolgende hoofdstukken gaan we nader in op de activiteiten en kijken we meer specifiek welke onderdelen goed of minder goed zijn ontwikkeld.

2.2 Effecten

Een belangrijke vraag is natuurlijk wat de effecten zijn van de activiteiten die de netwerken ontplooiën. Het effect kan worden beoordeeld aan de hand van de doelstellingen van de versterking van de beroepskolom, zoals geformuleerd door de commissie Boekhoud. Het gaat dan om beperking van de uitval in het beroepsonderwijs, verbetering van de doorstroom binnen de beroepskolom en verbetering van de positie van specifieke doelgroepen in het beroepsonderwijs. Daarbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen kwantitatieve effecten, zoals reductie van uitval, en kwalitatieve effecten, zoals vergroting van de aantrekkelijkheid van het onderwijs of verbetering van de samenwerking.

Kwantitatieve effecten

Bij de kwantitatieve effecten is niet alleen de omvang van het effect van belang (beperkt/veel), maar ook de aantoonbaarheid van effecten, bijvoorbeeld in doorstroomcijfers of uitvalpercentages.

In het schema (figuur 3) wordt aangegeven wat volgens de netwerken zelf het kwantitatieve effect is van de activiteiten. De kleuren in de figuur verwijzen wederom naar de activiteiten (is gelijk aan figuur 2), de zwarte bolletjes hebben de volgende betekenis:

- A: beperkt effect en/of effect niet aantoonbaar,
- B: veel en aantoonbaar effect,
- geen letter: geen effect / effect onbekend.

Voor Edustrie en de Bedrijfstaksschool Anton Tjindink zijn geen scores over effecten ontvangen. Het netwerk Edustrie is net gestart en er zijn nog geen effecten zichtbaar.

Figuur 3 - Kwantitatief effect per activiteit

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
Profijt (vmbo-mbo)	A	A	A		A		B			A		
R ₄ H (mbo-hbo)		B		A	B	B	A			B		
Platform Onderwijs Arbeidsmarkt	B				A		A	B	B	A	A	B
Edustrie: vmbo-bedrijven												
Metaal Impuls / Bouw Impuls	B	A							B	B	A	B
Bedrijfstaksschool Anton Tjindink												
KBTO		B						B	B			B
Netwerk ond-arb. Winsterwijk	A	A					A			A	B	A

Verklaring:

Zie figuur 2 voor een verklaring van de kleuren en lettercodes. De letters wijzen op de mate van aantoonbaar effect.

Lege cel = Geen effect / effect onbekend. A = Beperkt effect en/of effect niet aantoonbaar. B = Veel en aantoonbaar effect

Figuur 3 laat zien dat men redelijke positief oordeelt over de bereikte kwantitatieve effecten. Voor de belangrijkste activiteiten (rode cellen) worden duidelijke, grotendeels ook aantoonbare effecten geconstateerd. Kijkend naar de aantoonbare effecten zijn de meest sterk ontwikkelde elementen in de Achterhoek:

- de inhoudelijke afstemming en samenwerking tussen mbo en hbo,
- de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven op het gebied van stages,
- het regionaal, sectoraal overleg tussen onderwijs en arbeid.

Figuur 4 - Kwantitatief effecten algemeen

	a	b	c	
Profijt (vmbo-mbo)	☐	☒ A	☒ B	Verklaring: a. Vergroting van de doorstroom in de beroepskolom b. Vermindering van de uitval c. Meer doorstroom en minder uitval voor doelgroepen Lege cel = Geen effect / effect onbekend A = Beperkt effect en/of effect niet aantoonbaar B = Veel en aantoonbaar effect
R ₄ H (mbo-hbo)	☒ A	☐	☐	
Platform Onderwijs Arbeidsmarkt	☒ A	☐	☒ A	
Edustrie: vmbo-bedrijven	☐	☐	☐	
Metaal Impuls / Bouw Impuls	☒ B	☒ B	☒ B	
Bedrijfstakschool Anton Tjardink	☐	☐	☐	
KBTO	☒ B	☒ B	☐	
Netwerk ond-arb. Winsterwijk	☐	☒ B	☒ B	

Figuur 5 - Kwalitatieve effecten van de netwerken

Activiteiten leveren een bijdrage aan	Score
meer en beter contact/samenwerking onderwijs en bedrijven	1,6
betere keuze-informatie voor studenten/leerlingen	1,4
betere mogelijkheden voor specifieke doelgroepen	1,3
meer flexibele en geïndividualiseerde leerwegen	1,3
aantrekkelijker onderwijs	1,2
doorlopende zorg en begeleiding	1,0
meer aandacht voor zorgleerlingen	1,0
meer en betere instroommogelijkheden	0,8

Verklaring:

score 0 = geen effect, score 1 = beperkt effect en/of effect niet aantoonbaar, score 3 = aantoonbaar veel effect.

In de onderwijsnetwerken (Profijt en R₄H) is men wat terughoudender als het gaat om een algemeen oordeel over de kwantitatieve effecten (zie figuur 4). Het blijkt uitermate lastig om de effecten van activiteiten als afstemming en informatieoverdracht terug te zien in cijfers over doorstroom of rendement van opleidingen. Er zijn vele factoren die van invloed zijn op doorstroom en uitval, waardoor het moeilijk is om effecten van afzonderlijke maatregelen te isoleren. Daarnaast laat de gebrekkige kwaliteit van de doorstroom- en uitvalregistratie een scherpe kwantitatieve evaluatie niet toe.

Kwalitatieve effecten

De positieve effecten van activiteiten zijn vaak niet alleen in cijfers uit te drukken. Soms zijn activiteiten erop gericht om de infrastructuur van samenwerking en afstemming te versterken en is het effect op doorstroom of uitval pas op langere termijn te verwachten. In het onderzoek is aan de netwerken gevraagd in welke mate hun activiteiten bijdragen aan kwalitatieve verbeteringen in de beroepskolom. In onderstaande tabel (figuur 5) is aangegeven in welke mate de activiteiten, volgens de netwerken, bijdragen aan verbeteringen. De scores zijn het gemiddelde van de netwerken en hebben betrekking op het geheel van de activiteiten in de regio.

De gemiddelde scores liggen relatief laag (beperkt effect). Zoals verwacht kon worden is men het meest positief over de bijdrage aan de samenwerking tussen onderwijs en bedrijven. Opmerkelijk is dat de twee onderwerpen met betrekking tot de zorg en begeleiding relatief het laagst scoren.

Uit de enquête over de effecten komt naar voren dat men over het algemeen redelijk positief is over de resultaten van de eigen activiteiten. Tegelijkertijd blijkt dat men meer in het algemeen veel voorzichtiger is over het effect van wat er gedaan wordt. Respondenten wijzen er op dat door de veelheid van initiatieven en projecten en het vaak nog te weinig formuleren van concrete doelen, het zicht op het totaal ontbreekt. Daardoor is het moeilijk om een goede indruk te krijgen van effecten. Om beter zicht en controle te krijgen op de effecten van activiteiten zou een aantal zaken moeten veranderen:

- In de projecten zou gewerkt moeten worden met duidelijke en toetsbare doelen. Er zou meer gestuurd moeten worden op resultaat (outcome). Uit figuur 6 (zie laatste hoofdstuk) blijkt dat evaluatie (concrete streefdoelen, monitoring, beleidsmatige evaluatie) niet altijd gangbaar zijn.
- Projecten zouden meer en beter moeten worden ingebed in structurele veranderings- of vernieuwingsprocessen. Nu moeten projecten vaak concurreren met andere initiatieven als het gaat om deelname en aandacht. Het tekort aan inbedding leidt ook tot gefragmenteerde uitvoering.
- Juist op centrale doelstellingen, zoals het terugdringen van uitval en verbeteren van de doorstroom binnen de beroepskolom, ontbreken 'harde' cijfers. Dat is geen specifiek Achterhoeks probleem. Ook elders in het land kampt men met dit probleem. Partijen (onderwijs, gemeenten, arbeidsmarkt) zouden de handen ineen moeten slaan om een beter (kwantitatief) referentiekader te krijgen: kengetallen op het gebied van in-, uit- en doorstroom en voortijdig schoolverlaten.
- Uit de gegevens komt naar voren dat men het meest positief is over de effecten van bijvoorbeeld activiteiten

rondom stages/beroepspraktijkvorming. Concrete activiteiten, direct met jongeren zelf, zijn het meest overzichtelijk en het best te beoordelen op resultaat. Die activiteiten zijn niet alleen relatief kleinschalig, ze zijn ook duidelijk van aard en doel. De heldere inkadering draagt belangrijk bij aan de positieve waardering. Wellicht is dit een aanwijzing om ook andere (vernieuwings-)projecten op een dergelijke manier op te zetten: kleinschalig en met concrete doelen, maar wél duidelijk en overzichtelijk ingekaderd.

In de volgende hoofdstukken komen we terug op de effecten van de netwerken en gaan we nader in op de factoren die mede bepalend zijn voor het realiseren of uitblijven van resultaten.

3. Vmbo-mbo

Dit hoofdstuk zoomt in op de afstemming en samenwerking tussen vmbo en mbo. We staan stil bij de activiteiten en effecten (3.1) en benoemen wat aandachtspunten (3.2) en sterke punten (3.3) zijn. De samenwerking tussen vmbo en bedrijfsleven komt in hoofdstuk 5 aan de orde.

3.1 Activiteiten en effecten

Activiteiten

Het belangrijkste samenwerkingsverband tussen vmbo en mbo in de Achterhoek is Profijt. Profijt is een regionaal samenwerkingsverband van bijna alle vmbo-scholen in de Achterhoek, het Graafschap College en AOC-Oost. Het is opgezet als een project en loopt nu twee jaar. Bijzonder is dat het contact tussen vmbo en mbo op verschillende niveaus plaatsvindt: directies, docenten en decanen. Werkgroepen houden zich bezig met onderwijsverband, zorgverbreding en loopbaanbegeleiding.

Profijt heeft behalve verbeterde aansluiting vmbo-mbo op verschillende terreinen, ook de versterking van de samenwerking onderwijs-bedrijfsleven als doelstelling. De activiteiten richten zich op:

- de programmatische en pedagogisch-didactische afstemming (docenten uit het vmbo en mbo vergelijken programma's, eindtermen en onderwijsmethoden);
- het ontwikkelen en invoeren van een overdrachtsprotocol (zie hierna);
- het verbeteren van de doorlopende zorg voor risico-leerlingen.

Effecten

Wat betreft de effecten is er gematigd optimisme (zie figuur 3). Resultaten ziet men vooral bij op het punt van de zorg en loopbaanbegeleiding en dan met name de invoering van een gemeenschappelijk overdrachtsprotocol (zie par. 3.3, sterke punten). De totstandkoming, maar vooral ook de brede acceptatie, van het protocol ziet men als één van de belangrijkste successen van Profijt tot nu toe. Dat succes wordt onderstreept wanneer het wordt afgezet tegen de moeite die het kost om met

zoveel verschillende partijen tot afspraken te komen. Als moeilijkheid wordt de complexiteit van het project genoemd: veel verschillende partijen, uit verschillende delen van de regio, werken samen op meerdere terreinen en niveaus. Dat is lastig om in goede banen te leiden. De moeilijkheid zit enerzijds aan de kant van het ROC, dat bestaat uit verschillende sectoren en vestigingen. Het kost tijd en inspanning om een brede beweging te creëren richting samenwerking met het vmbo. Profijt is binnen het ROC gestart als een project. Dat maakt het moeilijk om processen binnen de sectoren en afdelingen echt aan te sturen. Wel blijkt ook uit de voortzetting van Profijt, dat versterking van de samenwerking met het vmbo steeds meer als een structureel proces wordt gezien.

Van de andere kant zijn de vmbo-scholen niet altijd eenvoudig op één lijn te krijgen. Dat heeft grotendeels te maken met de communicatie en organiseerbaarheid. Als het ROC op docentenniveau informatie wil uitwisselen, dan heeft het te maken met honderden docenten aan beide kanten. Als het ROC afspraken wil maken over doorstroom vanuit het vmbo, dan heeft het te maken met twintig of meer vmbo-scholen. Die scholen spreken niet met één mond. Er is geen vertegenwoordiger die namens het vmbo kan optreden in overleggen. Dat maakt de communicatie lastig. Vaak bestaan de vmbo-scholen ook nog uit kleine afdelingen. Inhoudelijk overleg wordt gevoerd met locatiedirecteuren. Er zijn voorbeelden waar het vmbo goed georganiseerd is, zoals het netwerk Edustrie (zie beschrijving in de bijlage). Maar dit soort verbanden dekken niet de hele regio en hebben bovendien niet geheel dezelfde doelstellingen of aandachtspunten als Profijt.

Verschillende respondenten in het onderzoek pleiten voor een betere afstemming en samenwerking binnen het vmbo (en overigens binnen het gehele voortgezet onderwijs).

3.2 Aandachtspunten

Aandachtspunten die in de nabije toekomst van belang worden zijn:

- Er is recent steeds meer aandacht voor de positie van het vmbo-theoretische leerweg. Er zijn verschillende ideeën als het gaat over de toekomst van het vmbo-t, uiteenlopend van afschaffing tot versterking. Een belangrijke vraag is of en hoe de aansluiting tussen vmbo-t en het mbo verbeterd kan worden. Dat zou onder meer kunnen door meer beroepsgerichte competenties in de theoretische leerweg in te brengen. Leerlingen zouden bijvoorbeeld op het ROC werkstukken kunnen maken. Een van de respondenten in het onderzoek doet de suggestie om een werkgroep met deze opdracht in te stellen onder Profijit en om daarvoor de deelnemende partijen in Profijit te mobiliseren. Zowel inhoudelijk als kwantitatief zou er zo veel gewonnen kunnen worden.
- Aanvankelijk richt de uitwisseling tussen docenten zich met name op de programmatische afstemming. In de toekomst zal ook de afstemming op het gebied van de pedagogisch-didactische werkwijze steeds belangrijker worden. De kloof tussen vmbo en mbo bestaat mede uit de grote overgang voor de leerling in leerstijl, begeleiding en zelfstandigheid. In het mbo én vmbo denkt men na over de manier waarop de competentieontwikkeling van leerlingen anders of opnieuw kan worden vormgegeven. Men zoekt naar manieren om leerlingen enerzijds voldoende structuur te bieden en anderzijds ook meer eigen zelfstandigheid. In die zoektocht vinden docenten van vmbo en mbo elkaar met gemeenschappelijke vragen en mogelijk ook antwoorden.
- Eén van de doelen van Profijit is het versterken van de samenwerking met het bedrijfsleven. Tot nog toe zijn op dat punt weinig activiteiten ontplooid en effecten bereikt (zie hoofdstuk 2). Intensivering van de samenwerking met bedrijven en instellingen wordt dan ook genoemd als aandachtspunt en als noodzakelijke toekomstige ontwikkeling. In het vorige hoofdstuk is al gewezen op de - op het oog merk-

waardige - discrepantie tussen enerzijds de intensieve betrokkenheid van het bedrijfsleven in bepaalde netwerken en rondom bepaalde thema's en anderzijds de 'afwezigheid' van bedrijven in andere netwerken. Dat laatste geldt ook voor Profijit. Er is weldegelijk in de regio de nodige samenwerking tussen vmbo en bedrijfsleven, maar binnen Profijit is die link nog niet gelegd. Profijit richt zich op thema's die te maken hebben met de inhoud en vorm van de relatie tussen het vmbo- en mbo-onderwijs. Dat zijn andere thema's dan stages of beroepspraktijkvorming waar scholen en bedrijven kennelijk vaker en makkelijker op samenwerken. Het is de vraag op welke wijze en met welke onderwerpen het bedrijfsleven bij de discussie binnen Profijit kan worden betrokken.

- Een thema dat nu al zeer belangrijk is en dat in de toekomst nog meer wordt, is dat van de doorlopende zorg vmbo-mbo. Tot nu toe is de aandacht binnen Profijit sterk gericht geweest op de informatieoverdracht rondom de overgang, ook voor zorgleerlingen. Zoals aangegeven heeft men op dat punt resultaten kunnen bereiken. Toch blijkt uit de vraag, of de activiteiten hebben geleid tot meer aandacht voor zorgleerlingen en doorlopende zorg, dat er nog onvoldoende vooruitgang is geboekt (zie figuur 5). Er is behoefte aan meer flexibele maatwerktrajecten voor specifieke doelgroepen. Binnen Profijit wordt nu gewerkt aan een nieuw project, genaamd Flexstroom. Het doel is om te komen tot een geleidelijke instroom van zwakkere leerlingen in het ROC, zodat zij toch een kwalificatie kunnen behalen. De ontwikkeling van de leerwerktrajecten in de regio is eveneens ondergebracht bij Profijit. Het ROC kent geen vast steunpunt of bureau als het gaat om de zorgstructuur en het programma-aanbod voor risicodeelnemers. Dat is bewust zo gekozen beleid van het ROC. Het levert soms problemen op als het gaat om het aanbod van maatwerkprogramma's en de inzet van deskundige professionals voor specifieke doelgroepen.

3.3 Sterke punten

De samenwerking in Profijt heeft het vmbo en mbo dichter bij elkaar gebracht. Het directe contact, zowel op directie- als op docentenniveau, legt de basis voor (toekomstige) samenwerking op tal van terreinen.

Enkele punten worden als expliciete *good practices* genoemd:

- Er is een overdrachtsprotocol ontwikkeld. Elke vmbo-leerling krijgt een overdrachtdossier, waarin gegevens staan over zijn opleiding, motivatie en eventuele zorg. In een speciaal toegevoegd zorgdossier kan de nodige informatie worden opgenomen over de zorg en zorgbehoefte van de leerling.

Rond oktober vindt vervolgens een terugkoppeling plaats. Er wordt gekeken of elke leerling onder dak is bij het ROC of het AOC. Wanneer dit niet het geval is wordt actie ondernomen om de leerling alsnog onder te brengen. Uitvallers worden doorgegeven aan het RMC.

Het protocol wordt breed ondersteund door de vmbo-scholen en door het ROC en AOC. Een aandachtspunt is de overgang van leerlingen die voor een bbl-traject kiezen. Zij zoeken eerst werk en melden zich vaak pas laat aan voor de studie. Op enkele 'eilandjes' na functioneert het protocol, naar mening van betrokkenen, echter goed.

Op termijn wil men er naartoe, dat ook na verloop van enkele jaren een terugkoppeling plaats vindt, zodat meer zicht ontstaat op de verdere loopbaan van de jongere. Dergelijke informatie moet de scholen helpen om hun aanbod en overdracht verder te verbeteren.

Een andere ontwikkeling die in de toekomst wellicht relevant wordt, is de uitbouw van het overdrachtdossier tot een portfolio. Nu is er daarvoor nog te weinig draagvlak. Er zijn nog te veel onduidelijkheden over het doel en de opzet van een portfolio. Partijen hebben vaak verschillende interpretaties. Er is nu nog te weinig zicht op de concrete gebruikswaarde van een portfolio en bijvoorbeeld een persoonlijk ontwikkelingsplan.

- Een tweede sterk punt van Profijt is de wijze waarop de voorlichtingsactiviteiten van het ROC bij de vmbo-scholen zijn gebundeld. De decanenkringen hebben de voorlichting op enkele centrale punten in de regio (Doetinchem, Winterswijk) geconcentreerd. Een ander voorbeeld zijn de zogenaamde Profijtdagen, waarop vmbo-docenten het ROC bezoeken.

4. Mbo-hbo

In dit hoofdstuk komt de afstemming en samenwerking tussen mbo en hbo aan de orde. De indeling is hetzelfde als in het vorige hoofdstuk: activiteiten en effecten (4.1), aandachtspunten (4.2) en sterke punten (4.3).

4.1 Activiteiten en effecten

Activiteiten

De regio Achterhoek heeft, behoudens de Pabo-opleiding in Doetinchem, geen aanbod van hoger beroepsonderwijs. Er zijn in het verleden wel pogingen gedaan om via behoefteonderzoek en verkenning van mogelijkheden aanknopingspunten te vinden om een hbo-aanbod te ontwikkelen in de regio. Eén van de argumenten zou zijn dat de economische ontwikkeling van de regio zou kunnen profiteren van een onderwijsinfrastructuur met daarin ook het hbo. Het probleem is dat de huidige bedrijvigheid en werkgelegenheid vooral aansluiten op het niveau van de middelbare beroepsopleiding. Voor het hoger beroepsonderwijs zou het dus vooral moeten gaan om een nog te ontwikkelen, toekomstige vraag naar hbo-ers. Daarbij komt dat in de aangrenzende regio's wel hoger beroepsonderwijs aanwezig is. Het Graafschap College richt zich met name op de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) wat betreft de samenwerking. Dat heeft deels met de ligging en leerlingenstromen te maken (Doetinchem ligt dichterbij Arnhem, dan bij Twente of Deventer). Door de actieve samenwerking met de HAN blijft de samenwerking met andere hogescholen op een wat lager niveau.

Het Graafschap College werkt met drie andere ROC's (uit Nijmegen, Arnhem en Ede) en de HAN samen in het project R₄H.

R₄H is opgezet als een projectorganisatie met als doel om geïntegreerde, doorlopende leerwegen tussen mbo en hbo te realiseren. Het project kent een stuurgroep, met daaronder verschillende projectgroepen per sector, met elk een eigen projectleider. De projectgroepen hebben als taak om - in eerste instantie - één doorlopende leerlijn per afdeling te creëren. De doorlopende leerlijn is telkens voor de vier ROC's gezamenlijk. Zoals blijkt

uit het activiteitenoverzicht (figuur 2) ligt de nadruk binnen R₄H op de structuur van het onderwijsaanbod en in mindere mate op de individuele overgang van de leerling. Men denkt echter bij het uitbouwen van de doorlopende leerlijnen nadrukkelijk ook aan de ontwikkeling en inzet van instrumenten als assessment en portfolio om de overgang op individueel niveau te kunnen verbeteren.

Effecten

Hoewel het verder uitrollen van de doorlopende leerwegen naar andere opleidingen en het kwalitatief verdiepen van de bestaande doorlopende lijnen nog een langdurig proces vergt, is men over het algemeen zeer tevreden met de bereikte resultaten in het project. Er zijn daadwerkelijk effecten bereikt als het gaat om de programmatische en didactische verbindingen tussen mbo- en hbo-opleidingen. Door het integreren van opleidingen bereikt men tot één jaar tijdswinst voor studenten.

4.2 Aandachtspunten

- De doelstellingen van R4H beperken zich niet tot het louter verkorten van de opleidingsroutes tussen mbo en hbo. Tijdwinst en vrijstellingen zijn weliswaar belangrijke winstpunten, maar de ambitie reikt verder. Men heeft ervoor gekozen om het competentiegericht leren als uitgangspunt voor de samenwerking te kiezen. De integratie van de leerwegen moet ook leiden tot beter en aantrekkelijker onderwijs. De doorstroom moet verbeteren, maar ook het rendement van de doorstroom. Vanuit die ambitie wil men in de toekomst ook nadrukkelijker werken aan de kwaliteit van de overgang op individueel niveau (portfolio, assesment) en op structureel niveau (doorlopende zorg/begeleiding, monitoring van de overgang). De tweede ambitie laag van meer kwalitatieve verbetering levert de nodige complicaties op. Onderwijskundige vernieuwing is een belangrijk thema in het huidige beroepsonderwijs. Op grote lijnen (competentiegericht leren, leerling centraal) vindt men elkaar en sluiten projecten en activiteiten op elkaar aan. Maar in de praktijk blijkt het lastiger om tot gemeenschappelijkheid te komen op concrete punten. Zo is het project R4H maar één van de lijnen waarlangs de deelnemende partijen hun onderwijsinnovatie vormgeven. Het project moet soms als het ware de interne concurrentiestrijd aan met verwante, maar vanuit een andere invalshoek opgezette projecten. Het hangt vervolgens af van de mate waarin binnen de onderwijsinstelling de onderwijsinnovatie gestuurd en gecoördineerd wordt, of projecten elkaar positief beïnvloeden. Zowel voor het hbo als voor het mbo betreft de samenwerking een belangrijke, maar kwantitatief beperkte doorstroom. Voor het hbo is de instroom vanuit het mbo relevant, maar kleiner dan vanuit het voortgezet onderwijs. Voor het mbo is de uitstroom naar het hbo relevant, maar in het licht van de gehele beroepskolom wellicht minder dan de instroom (vmbo-mbo) en de relatie met het bedrijfsleven (mbo-arbeid). Het is de vraag in hoeverre de instellingen dan juist dit doorstroomthema integreren in hun centrale agenda voor onderwijsvernieuwing.

- Een bijkomende factor is de ongelijkheid waarmee bijvoorbeeld de ROC's met onderwijsvernieuwing omgaan. Het Graafschap College behoort niet tot de in het oog springende, landelijke kopgroep van innovatieve ROC's. Men timmert minder aan de weg met vernieuwingen. Die opstelling past bij wat wellicht karakteristiek voor de Achterhoek genoemd kan worden: er wordt veel waarde gehecht aan de opgebouwde manier van (samen)werken, die eerder als traditioneel te typeren valt. Er wordt wél gewerkt aan onderwijsvernieuwing, maar met respect voor het bestaande. Men zoekt de vernieuwing eerder in concrete verbeteringen, dan in grote, nieuwe concepten. Zoals men zelf zegt: *“We lopen zeker niet achter. Er wordt hard gewerkt aan vernieuwing en verbetering van het onderwijs, maar wel via de weg van geleidelijkheid. En zonder daar veel ophef over te maken: doe maar gewoon...”*

4.3 Sterke punten

Een sterk punt van het project R4H is de goed ontwikkelde infrastructuur van het project. Naast de projectgroepen per sector heeft elk ROC ook een programmamanager, die een schakel vormt tussen de groepen en instellingen. Door zo op instellingsniveau en op het niveau van de projectgroepen met voortrekkers te werken heeft men progressie kunnen boeken op het gebied van de inhoudelijke doelen van het project, maar tegelijkertijd ook de banden en samenwerking tussen verschillende partijen kunnen versterken.

Een ander sterk punt is de formalisering van de samenwerking. Er wordt veel nadruk gelegd op het organiseren en regelen van de wijze waarop wordt gewerkt in het project. De sterke infrastructuur die zo is opgebouwd in het project moet er toe leiden dat na de projectperiode de samenwerking structureel wordt voortgezet.

5. Onderwijs-arbeid

In dit hoofdstuk wordt de samenwerking tussen onderwijs en arbeid, dat wil zeggen bedrijven en instellingen, besproken. De indeling is hetzelfde als in de beide vorige hoofdstukken: activiteiten en effecten (5.1), aandachtspunten (5.2) en sterke punten (5.3).

5.1 Activiteiten en effecten

Activiteiten

De Achterhoek kent traditioneel een grote betrokkenheid van werkgevers bij het opleiden van jonge mensen. Het Leerlingwezen, tegenwoordig de beroepsbegeleidende leerweg in het mbo, is altijd belangrijk geweest in de regio. De traditie zet zich voort in de intensieve deelname van bedrijven in tal van samenwerkingsverbanden en netwerken. Het valt op dat bedrijven daarbij vaak ook zelf het initiatief nemen. Met name in de sector techniek hebben bedrijven eigen voorzieningen opgericht op de personeelsvoorziening op peil te houden.

Opvallend is ook dat zij daarvoor 'eigen' opleidingsfaciliteiten hebben gecreëerd (opleidingsbedrijven, bedrijfstakschool, Metaal en Bouw Impuls). Recent richt de aandacht van de bedrijven zich in toenemende mate ook op het vmbo. In verschillende subregio's binnen de Achterhoek zijn convenanten gesloten tussen vmbo en bedrijven om ook hier het onderwijs en de doorstroom naar beroepsopleidingen te versterken.

De samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven wordt ondersteund door activiteiten van gemeenten, Technocentrum, Kamer van Koophandel, werkgeversorganisaties en (ondernemerskringen).

Uit het voormalige Platform Onderwijs Arbeidsmarkt en het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Achterhoek is het nieuwe Platform Onderwijs Arbeidsmarkt Achterhoek (POA) ontstaan. Het POA heeft verschillende concrete taken en vervult een centrale platformfunctie (zie beschrijving in de bijlage).

Opmerkelijk is dat in het overzicht van netwerken in het Regioportret de sector techniek dominant aanwezig is, maar andere sectoren nagenoeg ontbreken. Dat heeft niet alleen te maken met het Regioportret, ook in het

regionaal overleg (POA) zijn sectoren als zorg en welzijn, handel en commerciële dienstverlening (banken) afwezig. Dat is geeft echter geen goed beeld van de werkelijke situatie in de regio. Weliswaar treedt de sector techniek, vanwege de tekorten op de arbeidsmarkt, sterk op de voorgrond in de netwerken. Dat wil niet zeggen dat men niet ook in andere sectoren actief is. Ook in de sector zorg en welzijn worden projecten uitgevoerd, maar meer 'achter de schermen'. Vanuit het ROC werkt men ook in de sectoren handel, economie en verzorging goed samen met bedrijven en instellingen. De samenwerking onderwijs-arbeid in de sector verzorging en verpleging heeft meer een regulier karakter en is niet gericht op projecten. Het Graafschap College voert overleg met de grote werkgevers in de zorgsector. Dat overleg loopt goed. Er is bij de werkgevers in de zorgsector geen behoefte, ook niet via een bedrijfstakvertegenwoordiging, om in het POA te participeren.

De afwezigheid van verschillende sectoren en branches in het bovensectorale, regionale overleg geeft aan hoe lastig het is om tot een gezamenlijke, zinvolle agenda te komen. Er is voortdurend de neiging om inhoudelijke zaken onderling per bedrijfstak, per subregio of per school te regelen. Tegelijkertijd leidt dat tot onvrede over de gefragmenteerde aanpak van bredere, gemeenschappelijke problemen.

Effecten

De convenanten vmbo-bedrijfsleven, zoals Edustrie, zijn nog van recente datum. Daarom is het nog niet mogelijk om een oordeel over de resultaten te geven. Voor het overige is men zeer positief over de effecten van de onderwijs-arbeid-netwerken. Via de bedrijfstakschool, de Impuls-initiatieven en de opleidingsbedrijven is men er in de afgelopen jaren in geslaagd om het almaar teruglopende aantal gediplomeerden in bepaalde opleidingen weer omhoog te krijgen. Door leerlingen grotendeels in en door de bedrijven op te leiden, heeft men de deelname aan de opleidingen zien stijgen en is de uitval afgenomen.

Een kanttekening bij de succesvolle samenwerking tussen bedrijven en onderwijs is de geringe inbreng van bedrijven in het vernieuwingsproces in het beroepsonderwijs zelf. Hiervoor is al gewezen op de discrepantie tussen grote betrokkenheid op het ene vlak (met name stages) en relatieve afwezigheid op het andere vlak (vorm en inhoud onderwijs). Tot dusver slaagt men er slechts beperkt in om de thema's die het onderwijs vooral bezighouden (aansluiting vmbo-mbo, competentiegericht onderwijs, zorgstructuur) en de thema's die bedrijven bezighouden (opleidingsrendement, beroepspraktijkvorming) met elkaar te verbinden. Voor een deel heeft dat ook te maken met de wijze waarop het Graafschap College zelf omgaat met onderwijsvernieuwing. Het ROC kiest voor een geleidelijke ontwikkeling en treedt daarmee niet sterk naar buiten. Aan de andere kant hebben bedrijven deels gekozen voor oplossingen waarop zij zelf directe invloed kunnen uitoefenen. Pas wanneer partijen over en weer de noodzaak ervaren om rondom vraagstukken als competentiegericht opleiden en toetsen in overleg te treden, kan met succes de samenwerking worden uitgebreid. Wellicht kan het POA een belangrijke rol spelen bij het agenderen van deze gemeenschappelijke thema's en organiseren van inhoudelijk overleg daarover.

5.2 Aandachtspunten

Hiervoor is de conclusie getrokken dat de samenwerking tussen onderwijs en arbeid zich kent merkt door twee belangrijke spanningsvelden:

- de spanning tussen de traditionele taakverdeling tussen onderwijs en bedrijven en de nieuwere trend tot gezamenlijke innovatie,
- de spanning tussen lokale, bedrijfstakgebonden samenwerking en regionaal, sectoroverstijgend overleg.

De Achterhoek kenmerkt zich door relatief sterke sociale structuren, die er onder meer toe bijdragen dat lokale partijen elkaar makkelijk vinden in samenwerking en er relatief grote gedeelde verantwoordelijkheid bestaat voor gemeenschapsbelangen (rondom jeugd of werkgelegenheid). Dat heeft bijvoorbeeld geleid tot relatief lage jeugdwerkloosheid en succesvolle projecten in de technieksector. De Achterhoek kent een goede aansluiting tussen de beroepsbevolking (opleidingsniveau) en de werkgelegenheid.

Aan de andere kant is er ook bij partijen, onder meer in het Platform Onderwijs Arbeidsmarkt Achterhoek (POA), behoefte om naar de toekomst te kijken. De werkgelegenheidsstructuur in de Achterhoek verandert langzaam: industrie en landbouw verliezen aan belang, dienstverlening, handel en toerisme worden belangrijker. Men vraagt zich af hoe de Achterhoek zich ten opzichte van andere regio's sociaal-economisch staande kan houden. Dat vraagstuk is breder dan alleen onderwijs en arbeid. Het gaat daarbij ook om zaken als de leefbaarheid van dorps- en plattelandsgemeenschappen, vergrijzing en ontgroening. Terwijl elders grote steden de regionale ontwikkeling trekken, is de Achterhoek aangewezen op samenwerking tussen gemeenten.

Er is bij partijen behoefte aan een gedeelde, regionale visie. In die visie zouden thema's als de economische ontwikkeling, technische en sociale innovatie en ontwikkeling van het onderwijs met elkaar verbonden moeten worden. Het POA kan een belangrijke rol vervullen in het initiëren van een dergelijke strategische visie, als paraplu voor uiteenlopende (lokale, sector-

specifieke) projecten. Daarvoor is het noodzakelijk om tot een inhoudelijke verdieping van het overleg te komen. De ingrediënten daarvoor kunnen zijn:

- een duidelijke en binnen de eigen organisatie breed gedragen visie van het Graafschap College op de onderwijskundige invulling (vernieuwing!) van de beroepsopleidingen en de benodigde betrokkenheid van bedrijven en instellingen daarbij,
- een sociaal-economische agenda met doelstellingen op het gebied van kwantiteit en kwaliteit van bedrijvigheid en werkgelegenheid,
- daarvan afgeleide doelstellingen op het gebied van kwaliteit en kwantiteit van het arbeidsaanbod,
- een door onderwijs en lokale overheden overeengekomen visie op jeugdbeleid in de brede zin.

Thema's die in de toekomst nog belangrijker zullen worden zijn: jeugdwerkloosheid (preventie en reïntegratie van jonge werklozen), het nog doelmatiger organiseren van stages/beroepspraktijkvorming (voldoende passende plaatsen), de instroom in opleidingen voor technische en handwerkberoepen en het gemeenschappelijk gebruik van faciliteiten (vanwege bezuinigingen).

5.3 Sterke punten

De kracht van de netwerken ligt, zoals gezegd, in de sterke organisatie en de intensieve betrokkenheid van bedrijven. De directe contacten en persoonlijke netwerken versterken de samenwerking en dragen bij aan de concrete opbrengsten. In zekere zin zijn daarom ook de netwerken zelf als belangrijkste good practices van de regio aan te wijzen.

De *bedrijfstakschool Anton Tijdink* is in deze vorm opgezet door bedrijven, die enerzijds een tekort aan geschoold personeel hadden en anderzijds niet altijd zelf in staat waren leerlingen in het bedrijf te begeleiden. De school biedt leerlingen de gelegenheid BBL-opleidingen te volgen op mbo-niveau 1 en 2 (metaal: verspanen, verbinden, onderhoud, assistent), waarbij de school zelf het praktijkgedeelte verzorgt en het Graafschap College de theoretische component. De opleidingen vallen onder eindverantwoordelijkheid van het ROC.

De Anton Tijdingschool wordt bestuurd door een stichting waarin ongeveer 75 bedrijven samenwerken. De aangesloten bedrijven bieden stageplaatsen en in veel gevallen aansluitend op de opleiding ook een baan. Vergelijkbare opleidingsbedrijven zijn er in de Achterhoek ook voor de bouw (zie beschrijving in de bijlage).

Een ander succesvol initiatief is *Metaal Impuls*. De terugloop van het aantal deelnemers in de opleidingen metaal en werktuigbouwkunde was voor werkgevers en het Graafschap College aanleiding om tot een bijzondere samenwerking te komen. Men richtte de samenwerking op de opleiding BOL niveau 4 werktuigbouwkunde. Het doel was om jongeren te interesseren voor deze opleiding, zonder daarbij overigens andere verwante opleidingen leeg te zuigen. Na enkele jaren zijn de resultaten zeer positief: de deelname is sterk toegenomen, waar elders in het land het aantal deelnemers verder daalde. Deelnemers die voor de opleiding kiezen krijgen alle kosten, van lesgeld tot studiekosten, vergoed. Bedrijven bieden stageplaatsen aan (beroepspraktijkvorming, bpv) en al in het eerste jaar van de opleiding is er een periode

van tien weken bpv. De bedrijven hebben zich gezamenlijk verplicht om na de opleiding de deelnemer een kans op betaald werk te bieden.

De bedrijven betalen jaarlijks een vast bedrag. De gezamenlijke gelden worden beheerd door een stichting (Studie Impuls Regio Achterhoek, SIRA). Ongeveer vijftig bedrijven hebben zich aangesloten bij Metaal Impuls. Bouw Impuls is een vergelijkbaar initiatief dat zich specifiek op de bouwsector richt.

In het najaar van 2004 zijn in twee subregio's binnen de Achterhoek convenanten gesloten tussen vmb-scholen en bedrijven. Op initiatief van VNO-NCW Achterhoek hebben de Industriële Kringen in de subregio WALG (Winterswijk, Aalten-Dinxperlo, Lichtenvoorde en Groenlo) en de Berkelstreek (Lochem, Ruurlo en Borculo) convenanten gesloten met vmbo-scholen, scholen voor praktijkonderwijs en een opleidingsbedrijf voor de bouw. Het doel is om over een breed front het imago en de kwaliteit van het technisch vmbo-onderwijs te versterken. De samenwerking is nog relatief nieuw, maar men verwacht veel van de gezamenlijke inspanningen.

6. Samenwerking

Samenwerking tussen partijen is belangrijke voorwaarde voor versterking van de beroepskolom. Juist op de raakvlakken tussen vmbo, mbo en hbo is veel winst te boeken. In het Regioportret staan de samenwerkingsverbanden of -netwerken in de beroepskolom centraal. In de voorgaande hoofdstukken is reeds het een en ander gezegd over de specifieke kenmerken van de samenwerking in de Achterhoek. In het onderzoek zijn aan partijen ook vragen gesteld over de samenwerking. In dit deel van het Regioportret gaan we ander in op de samenwerking *binnen* en *tussen* de netwerken. De analyses zijn gebaseerd op de enquête, interviews en de regiobijeenkomst.

6.1 Samenwerking binnen de netwerken

In de enquête is aan de netwerkvertegenwoordigers gevraagd de samenwerking te scoren aan de hand van verschillende criteria. De eerste set criteria heeft betrekking op kwaliteitskenmerken, dat wil zeggen aspecten die de kracht van een netwerk in de beroepskolom bepalen. De tweede set van criteria bestaat uit proceskenmerken, die een indicatie geven van het functioneren van de netwerken. Vanzelfsprekend heeft de beschrijving niet tot doel een kwalificatie te geven van de afzonderlijke netwerken, maar is het doel om aandachtspunten voor verdere versterking te signaleren.

Kwaliteitskenmerken

Er zijn vijf kwaliteitsindicatoren geformuleerd:

- Hebben partijen een gezamenlijke *visie*, dat wil zeggen een samenhangende analyse en beeld van de gewenste situatie, gedragen door de betrokken partijen?
(mogelijke antwoorden: 0 geen, 1 eerste aanzetten, 3 ontwikkelde visie)
- Worden de activiteiten in het netwerken gedragen en ondersteund door het hoger *management* (directie, bestuurscollege) van betrokken organisaties?
(mogelijke antwoorden: 0 geen/weinig, 1 incidentele, 3 structurele betrokkenheid)
- Hoeveel van de belanghebbende organisaties in de regio (scholen, bedrijven, overheid) zijn actief betrokken bij het netwerk (*spreiding*)?

(mogelijke antwoorden: 0 kleine minderheid, 1 groot deel/helpt, 3 bijna alle partijen)

- Zijn *bedrijven* of instellingen betrokken bij de samenwerking in het netwerk?
(mogelijke antwoorden: 0 geen/weinig, 1 incidentele, 3 structurele betrokkenheid)
- Hebben partijen in het netwerk gezamenlijke streefdoelen vastgesteld, worden deze periodiek gemeten (monitoring) en vindt *evaluatie* van beleid plaats?
(mogelijke antwoorden: meetbare streefdoelen, periodieke effectmeting of monitoring, evaluatie van beleid en activiteiten, per onderdeel score 0 is nee, score 1 is ja; onder de kop EVAL staat de verzamel score)

In figuur 6 worden de scores van de netwerk weergegeven. De groene cellen geven een optimale score aan, de rode cellen indiceren een mogelijk aandachtspunt. Nogmaals zij herhaald dat het gaat om een zelfbeoordeling van de netwerken.

De positieve scores op het onderwerp *gemeenschappelijke visie* geven aan dat men over het algemeen vanuit een duidelijke doelstelling samenwerkt. Die uitkomst sluit aan bij het beeld dat hiervoor al is geschetst van duidelijk afgebakende en doelgerichte samenwerkingsinitiatieven. Een uitgesproken sterk punt is de betrokkenheid van besturen en management in de meeste netwerken.

Voor de beide onderwijsnetwerken (Profijt en R4H) geldt dat de deelname van meer scholen (vmbo) of opleidingen (mbo, hbo) een expliciet aandachtspunt is in de verdere ontwikkeling van deze projecten. Zelf ervaren deze netwerken het ontbreken van de inbreng van bedrijven als een gemis en tweede aandachtspunt (zie de voorgaande hoofdstukken).

Het netwerk onderwijs-arbeid van de gemeente Winterswijk neemt in het overzicht een wat bijzondere positie in, omdat het is opgezet vanuit de gemeente en de gemeentelijke taken en beleidsagenda. Minder dan in de andere netwerken staat één thema centraal en is er sprake aansturing van één betrokkenheid vanuit het management/bestuur.

Figuur 6 -
Kwaliteitskenmerken

	visie	man	spreid	bedrijf	eval	streef	monit	beleid
Profijt (vmbo-mbo)	2	1	0	0	1	0	0	1
R ₄ H (mbo-hbo)	2	2	0	1	3	1	1	1
Platform Onderwijs Arbeidsmarkt	2	2	2	2	1	D	D	0
Edustrie: vmbo-bedrijven	2	2	2	2	1	1	nvt	nvt
Metaal Impuls / Bouw Impuls	2	2	2	2	3	1	1	1
Bedrijfstakschool Anton Tjardink	■	■	■	■	■	■	■	■
KBTO	0	2	2	2	2	1	1	0
Netwerk ond-arb. Winterswijk	1	1	2	2	1	1	D	1

Verklaring: zie toelichting in de tekst. zwart gemarkeerde cellen geven aandachtspunten aan. D = deels.

Over Profijt is al opgemerkt dat het is gestart als een project vanuit het Graafschap College. Profijt bevindt zich nu op het omslagpunt van een projectmatige, naar een meer structurele organisatie en samenwerking. Die omslag komt terug in de scores in figuur 6. De scores in het rechtergedeelte van figuur 6 geven aan dat er relatief veel aandacht is voor de verschillende aspecten van evaluatie van de activiteiten en van het functioneren van de samenwerking. Weinig netwerken scoren echter op alle aspecten, namelijk meetbare streefdoelen, monitoring en beleidsevaluatie, positief. Partijen geven zelf aan dat meer resultaatgericht werken en het duidelijker formuleren van concrete doelen kan bijdragen aan betere effecten van de samenwerking. Tegelijkertijd doet zich hier ook een paradox voor: de focus op concrete, bereikbare doelen draagt enerzijds bij aan het succes van de samenwerking en is anderzijds een potentiële tekortkoming. De nadruk op korte termijn doelen ontnemt namelijk voor een deel het zicht op de noodzaak van een lange termijn visie (vgl. paragraaf 5.1 en 5.2).

Proceskenmerken

In de volgende figuur zijn de resultaten weergegeven van de scores op de volgende procesaspecten van de netwerken:

- Het overbruggen van cultuurverschillen tussen en binnen betrokken organisaties.
- Het overbruggen van conflicterende belangen tussen en binnen betrokken organisaties.
- Dynamiek en aanpassing van het netwerk aan veranderende omstandigheden.
- Formalisering van processen (procedures, formele afspraken).
- Aanwezigheid van ondersteunende, faciliterende voorzieningen/diensten binnen het netwerk.
- Aanwezigheid van een voortrekker (persoon, organisatie).

De respondenten hebben hun netwerk voor elk van de aspecten een van de volgende scores gegeven:

- 0 niet/geen/nauwelijks,
- 1 beperkt/enigszins,
- 3 veel/in hoge mate.

De genoemde indicatoren geven een aanwijzing over de interne kracht en veerkracht van het netwerk.

Figuur 7 - Proceskenmerken

	cultuur	belangen	dynamiek	formaliser	faciliteiten	voortrekker
Profijt (vmbo-mbo)	2	1	1	2	2	2
R4H (mbo-hbo)	2	2	2	2	2	2
Platform Onderwijs Arbeidsmarkt	2	2	1	2	1	2
Edustrie: vmbo-bedrijven	2	2	1	2	2	2
Metaal Impuls / Bouw Impuls	1		1	2	2	2
Bedrijfstakschool Anton Tijdkink						
KBTO	2	0	2	1	2	2
Netwerk ond-arb. Winterswijk	0	1	2	1	2	2

Verklaring: zie toelichting in de tekst. Zwart gemarkeerde cellen geven aandachtspunten aan.

De scores in figuur 7 illustreren precies waar de kracht en zwakte van de samenwerking in netwerken in de Achterhoek ligt:

- de kracht ligt in de sterke organisatie; elk netwerk heeft een duidelijke voortrekker en meestal zijn er goede faciliteiten (geld, ondersteuning) en zijn er goede afspraken gemaakt (geformaliseerd);
- de kwetsbaarheid ligt in het gebrek aan dynamiek, het vermogen om de samenwerking aan te passen aan nieuwe behoeften en doelen.

In elke samenwerking zijn verschillen in culturen en belangen van belang. Vaak vormen ze een belemmering, of in elk geval een bron van spanning. Het lijkt er niet op dat in de netwerken in het onderzoek belangtengestellingen een dominant negatieve rol spelen.

Binnen de netwerken lijkt men over het algemeen redelijk goed in staat om te gaan met de verschillen. In de volgende paragraaf komt de vraag aan de orde of men ook in staat is om de verschillen tussen de netwerken te overbruggen.

6.2 Samenwerking tussen de netwerken

In de Achterhoek zijn een groot aantal netwerken actief die zich bezig houden met het versterken van de beroepskolom. In dit Regioportret zijn twaalf netwerken beschreven (zie bijlagen). Het grote aantal netwerken komt deels voort uit de verschillende werk- en aandachtsvelden. De beroepskolom bestaat uit vmbo, mbo en hbo. Daarnaast worden verschillende accenten gelegd in doelen en activiteiten. Vanuit die constatering is het zeer goed mogelijk dat netwerken complementair zijn. In dat geval is het van belang of en hoe de netwerken onderling communiceren en samenwerken.

In het onderzoek is de partijen gevraagd hoe zij de afstemming en samenwerking tussen de netwerken beoordelen. Is er sprake van afstemming en samenwerking tussen de netwerken? Is er sprake van onnodige overlap in de activiteiten? Zijn er onderwerpen die blijven liggen (witte vlekken)?

In figuur 8 zijn de uitkomsten van de enquête weergegeven.

Het algemene beeld van de samenwerking tussen de netwerken, dat uit figuur 8 naar voren komt, sluit aan bij de eerdere analyse: de sterke lokale (subregionale) en bedrijfstakgebonden verbanden gaan deels ten koste

van de regionale en bovensectorale samenwerking. Door uitsplitsing naar bedrijfstakken, opleidingen en daarbinnen soms zelfs opleidingsniveaus ontstaat een versnippering die leidt tot overlap, inefficiëntie en dubbel werk. “Ieder gaat voor zichzelf”, zoals een van de respondenten het uitdrukte. De versnippering leidt er omgekeerd ook toe dat het totaaloverzicht ontbreekt en er witte vlekken ontstaan, zaken die blijven liggen.

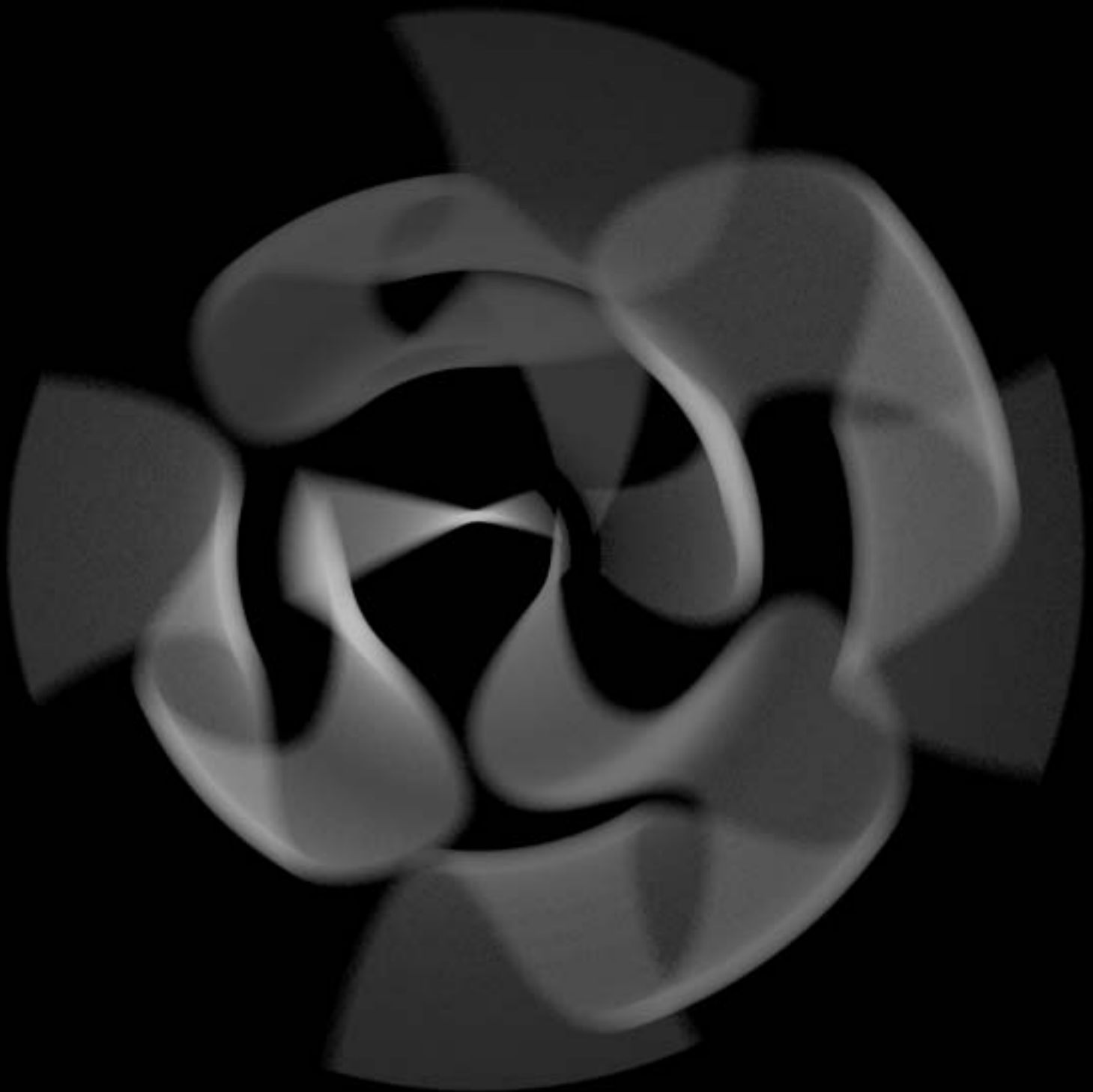
Naast het kritische oordeel over de huidige afstemming en samenwerking tussen de netwerken ziet men ook een duidelijke positieve ontwikkeling: er is nu meer overleg dan voorheen en de overlap wordt minder. Het Platform Onderwijs Arbeidsmarkt Achterhoek (POA) wordt genoemd als een belangrijke impuls voor het verbinden van de verschillende initiatieven. Er komt daardoor meer overzicht en gelegenheid om de afstemming te verbeteren. Het POA heeft in het eigen activiteitenprogramma expliciet dit soort doelen opgenomen. Eén van de thema's die hierbij aan de orde komen is de kennisuitwisseling. Het organiseren van kennisuitwisseling op verschillende terreinen (onderwijs-onderwijs, bedrijfsleven-onderwijs, subregio's, netwerken, gemeenten) kan een belangrijke eerste stap zijn naar verdere verdieping van de regionale samenwerking.

Figuur 8 - Samenwerking tussen de netwerken

	samenwerking	onnodige overlap	witte vlekken
Profijt (vmbo-mbo)	incidenteel	nee	incidenteel
R ₄ H (mbo-hbo)	incidenteel		
Platform Onderwijs Arbeidsmarkt	incidenteel	incidenteel	incidenteel
Edustrie: vmbo-bedrijven	incidenteel	nee	incidenteel
Metaal Impuls / Bouw Impuls	structureel	nee	incidenteel
Bedrijfstakschool Anton Tijdink	structureel	structureel	structureel
KBTO	structureel	incidenteel	structureel
Netwerk ond-arb. Winterswijk	structureel	incidenteel	

Verklaring: zie toelichting in de tekst. Zwart gemarkeerde cellen geven aandachtspunten aan.

Bijlage: Overzicht netwerken

Korte beschrijving per netwerk

Netwerk 1

Profijt - Verbeteren aansluiting vmbo-mbo

Korte omschrijving

Profijt is een project dat als doel heeft de afstemming tussen het vmbo en het mbo te verbeteren. Het gaat om een regionaal samenwerkingsverband tussen bijna alle vmbo-scholen in de Achterhoek en het Graafschap College en het AOC-Oost. Het project is gestart in 2000 en loopt nu vier jaar. Gezien de positieve resultaten wordt de samenwerking voortgezet.

Profijt bestaat uit een directiebestuur waarin alle deelnemende scholen zitting hebben. Daaronder vallen drie werkgroepen. Elke werkgroep heeft een aandachtsgebied: onderwijs-samenhang, zorgverbreding en loopbaanbegeleiding. Onder deze werkgroepen hangen diverse uitvoeringsgroepen, waarin mensen uit de praktijk (docenten, decanen) samen werken aan verbeteringen met betrekking tot de aansluiting vmbo-mbo. Daarnaast is er een coördinatiegroep die zorgt voor afstemming tussen de groepen, het directiebestuur adviseert en de voortgang bewaakt.

De *doelstelling* van Profijt is om in gezamenlijk beleid voorwaarden te ontwikkelen die leiden tot meer onderwijsdeelnemers die gekwalificeerd hun opleiding zullen afronden. Met behulp van een doorlopende zorglijn en door meer onderwijs op maat alle groepen jongeren een kans geven op een kwalificatie die uitzicht biedt op een plek op de arbeidsmarkt.

Daarbij staan de volgende *uitgangspunten* centraal:

- het realiseren van zo goed mogelijk aansluitende onderwijsprogramma's vmbo en mbo;
- het werken aan didactische afstemming;
- het creëren van meer onderwijsprogramma's op maat;
- het verbeteren van een doorlopende zorglijn met name voor risicodeelnemers;
- het ontwikkelen van een doorlopende loopbaanbegeleiding;
- het versterken van de samenwerking onderwijs-bedrijfsleven.

Activiteiten/projecten

Een belangrijk resultaat van Profijt is de totstandkoming en acceptatie van een overdrachtsprotocol. Dit houdt in dat alle vmbo-leerlingen een dossier krijgen, waarin gegevens staan over hun opleiding, motivatie en eventuele zorg die ze hebben gekregen.

In de uitvoeringsgroepen van Profijt wordt heel praktisch gekeken naar de aansluiting van het vmbo op het mbo. Vakdocenten vergelijken eindtermen, leggen studieboeken naast elkaar en bespreken de onderwijsmethoden.

Een andere ontwikkeling binnen Profijt is dat de ontwikkeling van leerwerktrajecten bij Profijt is ondergebracht. Profijt kan zorgen voor regionale afstemming en goede afspraken tussen vmbo en mbo.

Een nieuw project is FleXstroom, een geleidelijke instroom voor de zwakkere leerlingen, zodat die toch een kwalificatie kunnen behalen.

Contactgegevens

Mw. L.I. Stork
Projectleider Profijt mbo
Postadres Slingelaan 1
7001 EA Doetinchem
Tel. 0314 - 35 37 70
E-mail stk@graafschapcollege.nl

Dhr. J. van Velsen
Projectleider Profijt vmbo
Postadres Zaagmolenpad 26
7008 AJ Doetinchem
Tel. 0314 - 32 34 26
E-mail vel@brewinccollege.nl

Netwerk 2

Samenwerkingsverband R₄H - mbo-hbo

Korte omschrijving

De Colleges van Bestuur van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en de Regionale Opleidingen Centra: Graafschap College (Doetinchem), Rijn IJssel College (Arnhem), ROC A12 (Ede) en ROC Nijmegen e.o., hebben onder de naam R₄H een projectorganisatie opgezet voor de ontwikkeling van Geïntegreerde Longitudinale Leerlijnen in doorlopende leertrajecten mbo-hbo.

De *doelstellingen* die met dit regionale samenwerkingsverband dienen te worden bereikt zijn:

- Het ontwerpen en aanbieden van aantrekkelijke en zo kort mogelijke leerwegen mbo-hbo, gericht op de vergroting van een kansrijke deelname in het mbo en hbo.
- Het afstemmen van werkvormen en de omgang met betrekking tot de verschillende leerstijlen alsmede een goede aansluiting van de vakinhouden.
- Een infrastructuur te ontwikkelen vanuit de sector, die leidt tot een netwerk dat ook na de projectperiode stand kan houden en daarmee een goede basis vormt voor een vruchtbare en structurele samenwerking.

Daarbij staan de volgende *uitgangspunten* centraal:

- De te ontwerpen leerroutes bieden een totale leerlijn waarbij er sprake is van afstemming van de onderwijsprogramma's, welke verder gaat dan het bieden van een programma met vrijstellingen voor hbo-studiepunten.
- Er wordt minimaal één doorlopende leerlijn ontwikkeld per afdeling.
- De leerlijn wordt ontwikkeld op basis van competentiegericht onderwijs.
- De leerlijn wordt in samenwerking ontwikkeld door de vier genoemde ROC's en de Hogeschool, zodat er sprake is van een gezamenlijke leerlijn die in samenhang wordt aangeboden door de vier ROC's en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.
- Er zal sprake zijn van een ononderbroken leer- en begeleidingslijn, waarbij assesment en portfolio instrumenten zijn.

Activiteiten/projecten

De projectorganisatie wordt gevormd door een stuurgroep (als besluitvormend orgaan), een projectgroep per sector (als beleidsvoorbereidend en uitvoerend orgaan), een projectleider per projectgroep die onder andere alle organisatorische zaken coördineert en zorg draagt voor de bestuurlijke begeleiding en een programmamanager (die zowel vanuit de ROC's als de HAN is aangesteld).

Contactgegevens

Dhr. W. van der Jagt
Programmamanager R₄H
Postadres Graafschap College
Slingelaan 1
7001 EA Doetinchem
Tel. 0314 - 35 36 05
E-mail jgt@graafschapcollege.nl

Netwerk 3

Kamer van Koophandel, Centraal Gelderland

Korte omschrijving

Het bestuur van de Kamer van Koophandel Centraal Gelderland wordt gevormd door vertegenwoordigers van MKB, VNO/NCW, Vakcentrale MHP, FNV en CNV. De Sociaal Economische Raad bepaalt de vertegenwoordiging in het bestuur. Het bestuur bestaat uit een Algemeen Bestuur, een Dagelijks Bestuur en een voorzitter. De leden van het Algemeen Bestuur worden benoemd door de regionale ondernemers, werkgevers en werknemersorganisaties en vormt dus een afspiegeling van het bedrijfsleven. Het Algemeen Bestuur staat aan het hoofd van de kamer.

De omvang en de samenstelling zijn zo goed mogelijk afgestemd op het aantal en het soort bedrijven dat is ingeschreven in de regio. Elke ondernemer en werknemer kan in principe worden voorgedragen als lid van het bestuur van de Kamer van Koophandel. Via dit bestuur bepalen de ondernemers uit de regio in belangrijke mate de invulling van de hoofdtaken.

De Kamer van Koophandel heeft drie hoofdtaken:

- Promotor regionale bedrijfsleven: door advisering aan de overheid en stimulering van de economische ontwikkeling.
- Wetsuitvoering; ten eerste beheer van het handelsregister en ten tweede uitvoering van economische wetten.
- Ondersteuning bedrijven: door voorlichting, informatie en advies, zowel collectief als individueel.

Het gebied van de Kamer van Koophandel voor Centraal Gelderland omvat de regio Nijmegen, de regio Arnhem en de regio Achterhoek.

Activiteiten/projecten

In de regio Achterhoek worden als netwerkorganisatie activiteiten uitgevoerd die gericht zijn op het bevorderen van de aansluiting tussen onderwijs en bedrijven, kennisuitwisseling en innovatief ondernemen.

Contactgegevens

Mw. A. van Zuilen
Specialist Arbeidsmarkt, Onderwijs en Technologie
Kamer van Koophandel, Centraal Gelderland

Postadres Postbus 9292
6800 KZ Arnhem

Tel. 026 - 353 89 52

E-mail azuilen@arnhem.kvk.nl

Netwerk 4

Platform Onderwijs Arbeidsmarkt Achterhoek (POA)

Korte omschrijving

Het Platform Onderwijs Arbeidsmarkt Achterhoek (POA) is in november 2004 ontstaan uit een fusie tussen twee Platforms die in de Achterhoek actief waren op het gebied van onderwijs en arbeidsmarktaangelegenheden: het Platform Onderwijs Arbeidsmarkt (POA) en het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Achterhoek (RPA). Deze platforms hielden zich bezig met diverse, met name onderwijsgerelateerde, projecten en met regiospecifieke arbeidsmarkt vraagstukken. Een gemeenschappelijke doelstelling was het verbeteren van de arbeidsmarktsituatie in de Achterhoek. Er is besloten tot een fusie om de krachten op dit terrein te bundelen en overlap te voorkomen. Het bestuur van het POA bestaat uit drie vertegenwoordigers namens de overheden, 4 vertegenwoordigers namens de sociale partners en drie vertegenwoordigers namens de onderwijsinstellingen. De voorzitter wordt gekozen door de leden van het platform.

Activiteiten/projecten

Het nieuwe platform heeft de volgende taken:

- Overleg en afstemming van arbeidsmarktaangelegenheden tussen relevante, regionale partijen. Bij die partijen moet gedacht worden aan: gemeenten, Regio Achterhoek, sociale partners en onderwijsinstellingen.
- Initiëren, afstemmen en uitvoeren van projecten, bijvoorbeeld op het terrein van de aanpak jeugdwerkloosheid, aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt etc.
- Zorg dragen voor actuele kennis over arbeidsmarktontwikkelingen en deze ook verspreiden richting het netwerk.
- Gemeenschappelijke lobby voor arbeidsmarkt en scholing binnen en buiten de regio.

Projecten en activiteiten van het Platform Onderwijs Arbeidsmarkt in de regio Achterhoek:

- Initiëren, stimuleren en ondersteunen van activiteiten in de regio, gericht op de verbetering van de aansluiting onderwijs - bedrijven.
- In dit kader wordt een aantal projecten uitgevoerd in samenwerking met regionale partijen.

Contactgegevens

Mw. F. Koster
Projectleider Economie
Regio Achterhoek/POA
Postadres Postbus 53
7000 AB Doetinchem
Tel. 0314-32 13 51
E-mail f.koster@regio-achterhoek.nl
Website www.poa-achterhoek.nl

Netwerk 5

Convenanten vmbo-bedrijfsleven

Korte omschrijving

5a Edustrie - Samenwerking bedrijfsleven - vmbo techniek

Op initiatief van VNO-NCW Achterhoek is overleg tot stand gekomen tussen vertegenwoordigers van de Industriële Kringen (uit Winterswijk, Aalten-Dinxperlo, Lichtenvoorde en Groenlo) en vertegenwoordigers van de scholen uit het gebied (Christelijk College Schaersvoorde, Marianum, De Driemark en Pronova Praktijkonderwijs). Het doel van Edustrie is om de bedrijven meer te betrekken bij de technische opleidingen en de aansluiting van het beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt te verbeteren. Aanleiding voor de samenwerking is het slechte imago van technische beroepen en opleidingen, de sluiting van een technische studierichting en het schrijnende tekort aan technisch geschoold personeel waar bedrijven dagelijks mee te maken krijgen. De ondernemers van de Industriële Kringen maken zich grote zorgen ten aanzien van hun werknemerspotentieel. Het aantrekken van vakbekwaam personeel wordt steeds moeilijker. Steeds minder leerlingen kiezen voor techniek en moeten nu ook nog langer reizen om naar hun opleiding te komen. Er is besloten dat, in het kader van een betere aansluiting van het beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt, met elkaar gewerkt moet worden aan de relatie onderwijs-bedrijfsleven.

Activiteiten/projecten

In het kader van de samenwerking worden afspraken gemaakt over oriënterende stages, bedrijfsbezoeken, docentenstages, leerlingenstages, maatregelen voor imagoverbetering binnen de sector techniek etc.

Contactgegevens

Ing. D.W. Wassink
Voorzitter, tevens bestuurslid VNO-NCW
Installatiebedrijf D.W. Wassink BV
Postadres Postbus 322
7100 AH Winterswijk
Tel. 053-51 79 25
E-mail winterswijk@wassink.nl

Korte omschrijving

5b Berkelstreek - Samenwerking bedrijfsleven - vmbo techniek

Op initiatief van VNO-NCW Achterhoek is een convenant getekend door de Industriële Kringen uit Lochem, Ruurlo en Borculo en het Staring College (Lochem, Borculo), het Assink Lyceum (Neede, Haaksbergen, Eibergen), Praktijkonderwijs De Wheemergaarden en de Bouwopleiding Berkelstreek. Dit convenant draagt de titel 'Samenwerking Berkelstreek' en is gericht op het aantrekken van meer leerlingen voor vmbo-techniek en op verbetering van de aansluiting op de arbeidsmarkt. Daartoe worden bedrijven en scholen samengebracht. Deze samenwerking wordt ondersteund door Technocentrum Zuidelijk Gelderland en door de KBB's (Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven) Bouwradius en Kenteq.

De concrete *doelstellingen* zijn:

- Verbetering van de relatie tussen bedrijven uit de technische sectoren met het technisch onderwijs, zodat de bedrijven meer betrokken raken bij het wel en wee van de opleidingen.
- Verbetering van de uitstraling en vitaliteit van techniek in het algemeen en van de opleidingen binnen de sector techniek op de deelnemende scholen in het bijzonder.

Activiteiten/projecten

In het convenant zijn afspraken gemaakt over oriënterende stages, bedrijfsbezoeken, docentenstages, leerlingenstages, maatregelen voor imagoverbetering binnen de sector techniek, etc.

Contactgegevens

Dhr. M.H. Kors MBA
Voorzitter Industriële Kring Lochem
Kors Kunststoffen BV
Postadres Postbus 11
7240 MA Lochem
Tel. 0573-28 82 88
E-mail kors@kors.nl

Netwerk 6

Metaal Impuls en Bouw Impuls

De projecten Metaal Impuls en Bouw Impuls worden financieel beheerd door de onafhankelijke stichting Studie Impuls Regio Achterhoek (SIRA). Het bestuur van SIRA bewaakt de financiën van Bouw Impuls en Metaal Impuls en ziet er op toe dat de gelden van Bouw Impuls en Metaal Impuls strikt gescheiden blijven.

Korte omschrijving

6a Metaal Impuls

De werkgevers in de metaalsector in de Achterhoek hebben samen met het Graafschap College een initiatief genomen om het dreigende tekort aan arbeidskrachten in de metaalsector tegen te gaan. Het gaat hier om de actie Metaal Impuls. Het project is 2000 van start gegaan en heeft al geleid tot een verdubbeling van het aantal leerlingen. Metaal Impuls loopt inmiddels voor het vijfde achtereenvolgende jaar. Ongeveer 50 bedrijven participeren in dit project.

Activiteiten/projecten

Het project houdt in dat de deelnemende bedrijven alle kosten van de vierjarige opleiding Metaal en Werktuigbouwkunde (BOL) betalen. De leerling die zich aanmeldt voor de opleiding hoeft dus niets te betalen voor schoolboeken, gereedschap en schoolkosten. Dit scheelt ongeveer 4000 Euro aan studiekosten. Daarbij bieden de werkgevers elk jaar een beroepspraktijkplaats aan van tien weken. Werkgevers die participeren in Metaal Impuls zetten zich gezamenlijk in om de onderwijsdeelnemers die met goed resultaat de opleiding werktuigbouwkunde BOL 4 voltooid hebben aan een passende baan te helpen.

Korte omschrijving

6b Bouw Impuls

De actie Bouw Impuls is een soortgelijke actie als de actie Metaal Impuls voor de bouwsector. Ook deze actie nemen ongeveer 50 bedrijven deel.

Activiteiten/projecten

In dit geval vergoeden bouwbedrijven in de Achterhoek bij goed presteren (voor een deel) de studiekosten van de onderwijsdeelnemers van de middenkaderopleiding bouwkunde BOL 4 van het regionaal opleidingscentrum Graafschap College, en bieden ze een beroepspraktijkplaats. Werkgevers die participeren in Bouw Impuls zetten zich gezamenlijk in om de onderwijsdeelnemers die met goed gevolg de middenkaderopleiding bouwkunde BOL 4 voltooid hebben aan een passende baan te helpen.

Contactgegevens

Mw. R. Jonker
Directeur Bijzondere Projecten
Graafschap College, Sector Bedrijfsvoering
Postadres Slingelaan 1
7001 EA Doetinchem
Tel. 0314-35 35 54
E-mail jkr@graafschapcollege.nl

Netwerk 7

Technocentrum Zuidelijk Gelderland

Korte omschrijving

Het Technocentrum Zuidelijk Gelderland is een coöperatieve vereniging met een Bestuur en leden (de Vrienden van Techniek-kringen). Het bestuur van het Technocentrum bestaat uit vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, het onderwijs en de overheid. De regio Zuidelijk Gelderland is verdeeld in een aantal subregio's: Arnhem, Nijmegen, Rivierengebied, Liemers en Achterhoek. Het Technocentrum heeft aansluiting gevonden bij al bestaande regionale structuren (in genoemde regio's) of er zijn nieuwe structuren opgezet.

Het Technocentrum richt zich op de bevordering van de innovatie binnen technische bedrijvigheid in Zuidelijk Gelderland met het oog op de versterking van de concurrentiepositie van deze bedrijven en uiteindelijk ook de vestiging van nieuwe bedrijvigheid. Belangrijke thema's binnen de projecten die door het Technocentrum worden geïnitieerd en ondersteund zijn onder andere: bevordering van de instroom in het technisch beroepsonderwijs, verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, en scholing van werknemers in technische bedrijven.

Activiteiten/projecten

Het Technocentrum stimuleert de samenwerking tussen bedrijven onderling en de samenwerking tussen bedrijven en onderwijs- en kennisinstellingen.

Projecten in de Achterhoek:

- Vrienden van Elektro/Lokale Platforms Installatietechniek (voor E- en W-installatie naast elkaar)
- High-Tech Idols (techniekwedstrijden gericht op jongeren vmbo)
- VTB Achterhoek (Verbreiding Techniek in het Basisonderwijs)
- Convenant Berkelstreek.

Contactgegevens

Dhr. B. van Benthem
Consultant
Technocentrum Zuidelijk Gelderland

Postadres Postbus 30080
6803 AB Arnhem

Tel. 026-320 34 46

E-mail vanbenthem@tczgld.nl

Netwerk 8

Techniekdagen

Korte omschrijving

In de Achterhoek is er sprake van een terugloop van het aantal technisch geschoolde leerlingen. Dit heeft tot gevolg gehad dat er een kwantitatief en kwalitatief tekort is ontstaan op het gebied van technisch geschoold personeel in verschillende branches.

Het bedrijfsleven, de scholingsinstellingen en de lokale overheden willen door middel van jaarlijks terugkerende doe-activiteiten op een centrale plaats in de regio, kinderen op een leuke manier en in een vroegtijdig stadium met techniek in contact brengen met als doel het vergroten van de instroom in het vmbo.

De Techniekdagen Achterhoek zijn complementair aan de reguliere activiteiten die in de regio plaats vinden. Daarnaast is er sprake van structuurversterking omdat er bijvoorbeeld nu al afspraken gemaakt worden over continuering van het initiatief door regionale partijen. Verder maakt men gebruik van de methodiek van het KBTO (Kontakt Bedrijfsleven Technisch Onderwijs) dat sinds een aantal jaren soortgelijke doe-dagen in Aalten organiseert.

Activiteiten/projecten

Leerlingen van groep 7 en 8 van het basisonderwijs en klas 1 en 2 van het vmbo worden uitgenodigd om deel te nemen aan de doe-activiteiten.

Contactgegevens

(Tot 1 januari 2005)

Mw. M. Joldersma-Brouwer
Regiomanager Achterhoek
VNO-NCW Midden
Postadres Postbus 10475
7301 GL Apeldoorn
Tel. 055-522 26 06
E-mail heggesteyn@planet.nl

(M.i.v. 1 januari 2005)

Dhr. H. J. Verdonk MA
Regiomanager Achterhoek
VNO-NCW Midden
Postadres Postbus 10475
7301 GL Apeldoorn
Tel. 055-522 26 06
E-mail verdonk@vno-ncwmidden.nl

Netwerk 9

Bedrijfstakschool Anton Tijdink

Korte omschrijving

De bedrijfstakschool Anton Tijdink is een Stichting waar ca. 75 bedrijven lid van zijn. De leerlingen krijgen een praktijkovereenkomst/arbeidscontract met Ferro Techniek BV te Gaanderen voor de 2-jarige opleiding en met Hartman BV voor de 1-jarige opleiding. De aangesloten bedrijven hebben een collectieve overeenkomst met de Stichting en bieden alle leerlingen een baangarantie aan.

De leerlingen zijn om de 6 weken op de bedrijfstakschool en lopen de andere 6 weken stage bij de aangesloten bedrijven. De stages vinden plaats bij verschillende bedrijven. Over de gehele opleiding lopen de leerlingen 6 stages van elk 6 weken.

Activiteiten/projecten

Eén dag per week gaan de leerlingen naar de Anton Tijdink School waar zij theorielessen krijgen van leraren van het ROC Graafschap College. Daarnaast krijgen de leerlingen een halve dag per week extra theoretische ondersteuning op de Anton Tijdink School van een speciale docent. Indien nodig vindt er nog extra individuele ondersteuning plaats. De leerlingen worden begeleid door de praktijkopleider van de vakrichting waarin ze opgeleid worden. De bedrijfstakschool verzorgt verschillende opleidingen op het gebied van verspaning, niet-verspaning en onderhoud.

Contactgegevens

Dhr. G.P. Markus
Directeur a.i.
Bedrijfstakschool Anton Tijdink
Postadres Varsseveldseweg 12
7061 GA Terborg
Tel. 0315-39 55 60
E-mail g.markus@atschool.nl

<i>Netwerk 10</i>	Opleidingsbedrijven Bouw
<i>Korte omschrijving</i>	<p>10a Opleidingsbedrijf Doetinchem</p> <p>Opleidingsbedrijf Doetinchem verzorgt praktijkopleidingen voor de bouwsector. Deze opleidingen worden aangeboden in de combinatie werken-leren in een aantal sectoren: de bouwbranche, de timmerindustrie, de meubel- en interieurbouw, de schildersbranche en de installatietechniek.</p>
<i>Activiteiten/projecten</i>	<p>Het Opleidingsbedrijf Doetinchem werkt nauw samen met de samenwerkingsverbanden van de verschillende sectoren in de regio. Bedrijven uit de branche kunnen zich aansluiten bij zo'n samenwerkingsverband:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Samenwerkingsverband Opleidingsbedrijf Doetinchem (bouwbranche, ca. 90 bedrijven) ■ Opleiding Timmerindustrie (ca. 25 bedrijven) ■ SVW Meubel- en Interieurbouw (ca. 30 bedrijven) ■ SPOS Oost-Gelderland (schilderbranche, ca. 125 bedrijven) ■ ROI Achterhoek Rivierenland (installatietechniek, ca. 125 bedrijven). <p>De leerlingen van het Opleidingsbedrijf zijn gedurende (en soms ook na) de opleiding vanuit het Opleidingsbedrijf werkzaam bij de aangesloten bedrijven.</p>
<i>Contactgegevens</i>	<p>Dhr. A. Rooks Opleidingscoördinator Opleidingsbedrijf Doetinchem</p> <p>Postadres Postbus 271 7000 AG Doetinchem</p> <p>Tel. 0314-34 51 55</p> <p>E-mail antoon@opleidingsbedrijf-doetinchem.nl</p>
<i>Korte omschrijving</i>	<p>10b Bouwopleiding Berkelstreek</p> <p>Bouwopleiding Berkelstreek is een opleidingsbedrijf dat zicht vanuit Borculo richt op opleidingen voor de bouwbranche in de Berkelstreek. Er zijn bijna 50 bedrijven bij aangesloten. Er worden bouwopleidingen en (bijscholings-)cursussen op bouwgebied aangeboden.</p>
<i>Activiteiten/projecten</i>	<p>De opleiding voor toekomstige vaklieden richt zich met name op schoolverlaters en mensen die zich willen laten omscholen. Normaal gesproken werken de leerlingen vier dagen per week bij één van de aangesloten bedrijven en krijgen zij één dag per week theorieles.</p> <p>Het bijscholingsaanbod omvat een uitgebreid scala van cursussen op het gebied van onder meer kwaliteitszorg, arboret, isolatietechniek, onderhoud van gereedschappen, maatvoering, communicatie, afwerking en vaktechniek.</p>

Contactgegevens

Dhr. W. Verbeek
Directeur
Bouwopleiding Berkelstreek
Postadres Postbus 13
7270 AA Borculo
Tel. 0545-27 47 77
E-mail info@bouwopleiding-berkelstreek.nl

Korte omschrijving

10c Samenwerkingsverband De Bouwopleiding Oost-Gelderland

Samenwerkingsverband De Bouwopleiding is een opleidingsbedrijf dat zich vanuit Lichtenvoorde richt op opleidingen voor de bouwbranche in Oost-Gelderland (Winterswijk, Aalten, Lichtenvoorde en Groenlo). Er zijn bijna 60 bedrijven bij aangesloten. Er worden bouwopleidingen en (bijscholings-)cursussen op bouwgebied aangeboden.

Activiteiten/projecten

De opleiding voor toekomstige vaklieden richt zich met name op schoolverlaters en mensen die zich willen laten omscholen. Normaal gesproken werken de leerlingen vier dagen per week bij één van de aangesloten bedrijven en krijgen zij één dag per week theorieles.

Het bijscholingsaanbod omvat een uitgebreid scala van cursussen op het gebied van onder meer kwaliteitszorg, Arbo-wet, isolatietechniek, onderhoud van gereedschappen, maatvoering, communicatie, afwerking en vaktechniek.

Contactgegevens

Dhr. F. Luttkhold
Bedrijfsleider
Samenwerkingsverband De Bouwopleiding Oost-Gelderland
Postadres Albert Schweitzerstraat 27
7131 PG Lichtenvoorde
Tel. 0544-37 61 86
E-mail info@bouwopleiding-og.nl

Netwerk 11

Stichting Kontakt Bedrijfsleven Technisch Onderwijs (KBTO)

Korte omschrijving

Meer dan 90 bedrijven uit de gemeenten Aalten, Dinxperlo, Varsseveld, Winterswijk en Lichtenvoorde werken al 15 jaar samen met het Christelijk College Schaersvoorde in de Stichting Kontakt Bedrijfsleven Technisch Onderwijs (KBTO) aan de promotie van het techniekonderwijs. Het bestuur (waarin de technische branches vertegenwoordigd zijn) is klankbord voor de beleidsontwikkeling van de school, adviseert op het gebied van contacten van de school met het bedrijfsleven, ondersteunt de afdelingen van het vmbo en ontplooit allerlei activiteiten om het techniekonderwijs te stimuleren. Het samenwerkingsverband is vertegenwoordigd in de netwerken Edustrie, Profijt en het Platform Onderwijs Arbeidsmarkt (POA).

Activiteiten/projecten

In dit kader worden de volgende activiteiten en projecten uitgevoerd:

- Het samenwerkingsverband heeft het concept van de (nu regionale) techniekdagen ontwikkeld en panklaar gemaakt en levert nog steeds een duidelijke bijdrage aan de techniekdagen.
- Verder hebben de ervaringen van dit samenwerkingsverband geleid tot het initiatief in het kader van de innovatiearrangementen dat geleid heeft tot de oprichting van het covenant tussen vmbo en bedrijfsleven Edustrie.
- Het samenwerkingsverband stimuleert en adviseert andere vo-scholen en industriekringen bij het opzetten van soortgelijke samenwerkingsverbanden (lijkt succesvol).
- Er is een belangrijke bijdrage geleverd aan de besluitvorming over de nieuwbouw van het vmbo in Aalten.
- De technische afdelingen van de school worden gesponsord. Er is regelmatig contact tussen bedrijfsleven en docenten. Op de open avonden geven bedrijven demonstraties en voorlichting over het arbeidsveld. Het samenwerkingsverband adviseert over en bemiddelt in stages. De leden worden op de hoogte gehouden van de veranderingen in het onderwijs.
- De contacten met de docenten van de afdelingen vergemakkelijkt het maken van afspraken over gastlessen, excursies en dergelijke.
- Het project dat nu volop onze aandacht vraagt is het technieklokaal voor de basisscholen.
- Er is in samenwerking met de gemeente Aalten en de besturen van de basisscholen een technieklokaal ingericht in de vmbo-locatie van het Christelijk College Schaersvoorde, waar alle basisschoolleerlingen van groep 7 en 8 in de gemeente Aalten (ruim 600) wekelijks hun technieklessen volgen. In dit technieklokaal assisteren vakmensen uit het bedrijfsleven. Het project is erg succesvol en ook anderen hebben al interesse getoond in deze formule.

Contactgegevens

Dhr. G.W. Meijnen
Projectleider Onderwijsvernieuwingen
Christelijk College Schaersvoorde/KBTO
Postadres Ludgerstaat 75
7121 EH Aalten
Tel. 0543 491300
E-mail gw.meijnen@schaersvoorde.nl

Netwerk 12

Netwerk onderwijs - arbeid Gemeente Winterswijk

Korte omschrijving

De gemeente Winterswijk voert een actief beleid ten aanzien van zowel onderwijs als arbeidsmarkt. Medewerkers vervullen een actieve rol in de regionale samenwerking en afstemming van uiteenlopende projecten en initiatieven. Er is een actieve betrokkenheid bij het RMC (regionale meld- en coördinatiefunctie, onder meer uitvalonderzoek) en regionaal-sectoraal overleg onderwijs-arbeid. Daarnaast is de gemeente betrokken bij (locaal) overleg met schoolbesturen, waarbij onderwerpen als aansluiting op de arbeidsmarkt en overgangen tussen schoolvormen steeds belangrijker worden. Op regionaal niveau is de rol bij de afstemming in het voortgezet onderwijs ten aanzien van studierichtingen van belang.

De gemeente besteedt bovendien (beleidsmatig) aandacht aan onder meer de stimulering van programmatische aansluiting, de bevordering van doorlopende zorglijnen en een gemeenschappelijk gebruik van faciliteiten.

Activiteiten/projecten

Winterswijk werkt samen met CWI aan de realisering van een modern bedrijfsverzamelgebouw (realisatie 2006) waar CWI, de Sociale Dienst en WSW-organisatie Hameland actief samenwerken op het gebied van werk en inkomen.

Voorbeelden van ondersteunde activiteiten en projecten zijn het Work First Project (Fietsen-werkplaats, in samenwerking met de Hameland Groep), projecten technisch onderwijs voor het basisonderwijs en initiatieven voor de Brede School, voor de Buurtschool en voor wijk-gericht werken.

Een vergelijkbaar netwerk bestaat in de gemeente Doetinchem.

Contactgegevens

Dhr. B. Uffink
Wethouder Werk en Werkgelegenheid
Gemeente Winterswijk
Postadres Postbus 101
7100 AC Winterswijk
E-mail info@winterswijk.nl

Breullaan 1
3971 NG Driebergen

T 030 691 91 90
F 030 697 74 70

E info@hpbo.nl
I www.hpbo.nl

**Het Platform
Beroepsonderwijs**